

Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki/Ari Leppä

Kaupunkiympäristön toimialan talousarvioehdotus vuodelle 2020 ja taloussuunnitelma vuosille 2021 - 2022

Sisällys

Toimintaympäristön muutosten vaikutus vuoden 2020 talousarvioon	3
Merkittävien uudistusten ja ilmiöiden vaikutus toimintaympäristöön	3
Arvio palvelujen ja tuotantotapojen kehityksestä 2020-2022	4
Talousarvion vaikutusarviointi	5
Riskienhallinta - olennaiset strategian toteuttamiseen ja talouteen liittyvät riskit	7
Kaupunkistrategian ja sen tavoitteiden toteuttaminen kaupunkiympäristön toimialalla	8
Kestävän kasvun turvaaminen	8
Uudistuvat palvelut	10
Vastuullinen taloudenpito	11
Vahva ja monipuolinen edunvalvonta	12
Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkiyhteisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin	12
Henkilöstösuunnitelma 2019–2021	13
Tilankäyttösuunnitelma 2020–2022	13
Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä	14
Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet	14
31001 Kaupunkirakenne	14
31002 Rakennukset	16
31003 Asuntotuotanto	16
Käyttötalous	17
3 10 01 Kaupunkirakenne *)	17
3 10 02 Rakennukset*)	17
3 10 03 Asuntotuotanto*)	18
3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet	19
3 10 06 Tuki HKL:lle	19
Avustukset	19
Investoinnit	19
801 Kiinteä omaisuus	19
802 Rakennukset	21
803 Kadut ja liikenneväylät	23
804 Puistot ja liikunta-alueet	29
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	32
806 Arvopaperit	33
807 Muu pääomatalous	33
Vuoden 2020 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely	34

Toimintaympäristön muutosten vaikutus vuoden 2020 talousarvioon

Merkittävien uudistusten ja ilmiöiden vaikutus toimintaympäristöön

Kaupunkiympäristön toimialaan vaikuttavat talousarviokaudella muun muassa lainsäädännön muutokset, jotka tuovat uusia velvoitteita ja vaikuttavat palvelujen tuottamiseen. Lisäksi toimintaan vaikuttavat ympäristön ja luonnon tilan muutokset. Väestönmuutoksella on välillinen vaikutus toimialan palvelutuotannon kasvuun. Digitalisaation hyödyntäminen ja saavutettavuusdirektiivin myötä sähköinen asiointi uudistavat toimialan palveluita.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelmassa ohjataan suorien ja välillisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Kaupunkiympäristön toimialalla on merkittävä ja vastuullinen rooli hiilineutraalin Helsingin tavoitteen toteuttamisessa: valtaosa ohjelman toimenpiteistä kohdistuu kaupunkiympäristön toimialan toteutettavaksi. Tämä tarkoittaa toimintaa ohjaavien arvojen osittaista uudelleenarviointia ja toimintatapojen muuttamista. Kaupunkiympäristön toimialalla edistetään aktiivisesti hiilineutraaliuteen tähtäviä tavoitteita, joista vaikuttavuudeltaan merkittävimmät kohdistuvat rakentamisen ja rakennusten käytön, maankäytön suunnittelun ja liikenteen teemoihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus on meneillään ja valmistunee taloussuunnittelukaudella. Muutokset vaikuttavat muun muassa kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun, rakentamiseen ja lupiin, hulevesien suunnitteluun sekä kansallista kaupunkipuistoa koskevaan lainsäädäntöön.

Hulevesiohjelma sisältää lakisääteisiä velvollisuuksia, kuten hulevesien suunnitelmallisen hallinnan kehittämistä ja toimenpiteitä hulevesien haittojen ehkäisemiseksi. Hulevesiverkostoon kuuluvien avo- ja laskuojien sekä purojen ylläpito siirtyy kaupunkiympäristön toimialalle.

Oikeusministeriön asettamassa työryhmässä on käynnistetty lunastuslain korvausperusteiden uudistaminen. Lunastettavasta omaisuudesta suoritettavan korvauksen tulisi ehdotuksen mukaan perustua markkina-arvoon nyt perusteena olevan käyvän arvon sijasta. Lunastuslain mahdollinen korvaustason määrittelyä koskeva muutos tulee vaikeuttamaan maanhankintaa tulevaisuudessa.

Uudistetun energiatehokkuusdirektiivin kansallisesta toimeenpanosta päätetään 10.3.2020 mennessä. Direktiivi asettaa minimimäärän sähköautojen latauspaikoille suhteessa pysäköintipaikkojen määrään sekä uusissa että olemassa olevissa rakennuksissa.

Ympäristöministeriön tavoitteena on, että rakennuksen elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä ohjataan lainsäädännöllä 2020-luvun puoliväliin mennessä. Hiilijalanjälkilaskenta ja laskentamallien kehitys ovat Helsingissä käynnissä osana Energiaviisaat kaupungit-hanketta. Laskentamalleja todennäköisesti pilotoidaan rakennushankkeiden yhteydessä vuosina 2020-2022.

Uusi tieliikennelaki astuu voimaan 1.6.2020. Laki sisältää muun muassa liikennesäännöt, liikennemerkit ja ajoneuvon käyttämistä tiellä koskevat säännöt. Lain myötä kunnan on annettava suostumus liikenteen ohjauslaitteiden asettamisesta myös yksityisalueilla sijaitseville teille, ja pysäyttämistä ja pysäköintiä koskeviin säädöksiin tulee muutoksia.

Rakennetun kaupunkialueen kasvu, kaupungin tiivistyminen ja julkisen kaupunkitilan uudet käyttötavat lisäävät ympäristön suojelelun, elintarvikevalvonnan ja asumisterveyden valvontatarvetta sekä valmisteltavien lupien ja ilmoitusten sekä käsiteltävien palautteiden määriä.

Saavutettavuusdirektiivi ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö vaativat viranomaisia tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi. Tämä vaati toimialan palveluilta uudistumista, jotta ne täyttäisivät kyseisen lainsäädännön vaateet.

Arvio palvelujen ja tuotantotapojen kehityksestä 2020-2022

Kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamisessa yhteistyö kaupungin eri toimialojen kanssa lisääntyy. Kaupunkiympäristön toimialalla on merkittävä rooli kaupunkistrategian seitsemän kärkihankkeen toteuttamisessa.

Digitaalinen muutos edellyttää toimialan toimintatapojen vahvaa uudistumista, ja muutoksen toteuttamiseen on kohdennettava tulevana vuosina resursseja. Toimialan muutto kesällä 2020 uuteen toimitaloon edistää osaltaan toimintatapojen uudistumista. Uuden toimitalon ICT-ratkaisut toteutetaan tukemaan tehokasta monipaikkaista työntekoa.

Kansainvälinen verkostoituminen ja edunvalvonta lisääntyvät kaupunkistrategian edunvalvontalinjauksen mukaisesti. Verkostoitumisen ja edunvalvonnan myötä englanninkielisten palvelujen kysyntä sekä ammattitason puhutun ja kirjoitetun englanninkielen käytön tarve sekä tiedonhankinnassa että muussa kommunikoinnissa lisääntyvät.

Strategiaohjelman mukaisesti osallisuuden ja vuorovaikutuksen rooli asiantuntijatyössä lisääntyy. Uutena osallistumistapana on vuosittainen osallistavan budjetoinnin kokonaisuus, joka edellyttää uusien, toimintasuunnitelman ulkopuolelta tulevien hankkeiden nopeaa ja ketterää koordinoitua, suunnittelua ja toteuttamista.

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden kasvu lisää ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden ostoja. Toimeksiantojen muututtua vaativammiksi asiantuntijapalveluiden ostojen kustannukset nousevat ja edellyttävät hyvää hankintaosaamista. Kaupunkiympäristön toimialalla kehitetään ja yhtenäistetään hankintamenettelyjä sekä sopimusmalleja. Toimivat puitesopimuskäytännöt ovat sujuvan ja tehokkaan kuntotutkimus-, suunnittelu-, ylläpito- ja korjaustoiminnan edellytys. Hankintojen toteuttamisen suunnittelussa otetaan huomioon kaupungin oma tuottajaorganisaatio rakentamispalveluliikelaitos Stara.

Ilmastonmuutokseen varautuminen tiivistyvässä kaupungissa edellyttää asiantuntijuuden ja koordinoitua vahvistamista liittyen patorakenteisiin ja -turvallisuuteen, tulvasuojeluun sekä hulevesien suunnitteluun ja suunnitteluttamiseen. Ympäristöohjelman integrointi ja energiasuunnittelun määrä lisääntyy. Kaupungin oman 1500 uudisasunnon sekä Helsingin kaupungin asuntojen peruskorjausten Hiilineutraali Helsinki 2035-ohjelman vaatimusten huomioiminen edellyttää vahvaa ympäristöosaamista ja ohjausta.

Kaupungin rakennuskanta on monilta osin lähestymässä käyttöikänsä päätä, ja sisäilmaongelmien määrän arvioidaan kasvavan. Korjausvelan haltuunoton yhteydessä peruskorjaushankkeiden määrä vuositasolla tulee lisääntymään selvästi nykyisestä. Hankesuunnittelua varten teetetävät selvitykset ovat kokonaisvaltaisempia ja kattavampia kuin aiemmin.

Palvelutilojen tuottamisen ja ylläpidon prosesseja kehitetään sujuvammiksi ottaen huomioon asiakasnäkökulma sekä sisäisesti että loppukäyttäjän näkökulmasta yhteistyössä palveluita tuottavien toimialojen kanssa. Yhteistoimintaa tulee kehittää myös lakimuutoksista ja kiireellisistä väistötarpeista johtuviin ennakoimattomiin tilatarpeisiin vastaamiseksi.

Kaupungin yhtiöiden ja säätiöiden käynnissä olevat suuret rakennuttamistoimeksiannot päättyvät vuoden 2020 kesään mennessä, ja tätä kautta rakennuttamisen myyntitulot pienenevät merkittävästi.

Asuntovuokrauksessa kansliapäällikön asettaman vuokratyöryhmän esityksen tuomat mahdolliset muutokset vaikuttavat toimintaan ja talouteen. Subventoitu asuminen loppuisi ja asuntovuokraustoiminta laajentuisi vuokrasopimusten siirtyessä muilta toimialoilta ja liikelaitoksilta kaupunkiympäristön toimialalle. Subvention päättymisen tavoitteena on siirtää nykyinen subventio asunnon vuokraajan maksettavaksi. Subventiota on käytetty sosiaali- ja terveystoimialan palveluasunnoissa ja työsuuhdeasunnoissa.

Liikennevalojen sähkösuunnittelutyö ulkoistetaan ja liikennevalojen kartoitus tulee osaksi kokonaisurakkahankintaa, jolloin Staran kartoitusta ei yksityisten urakoiden osalta tarvita. Palmialta hankittavat yleisten käymälöiden valvontapalvelut kilpailutetaan 2020.

Staran kanssa solmittu sopimus Itä-Helsingin alueurakassa tähtää tuottavuuden tehostamiseen ja sitä kautta saataviin säästöihin. Pakilan allianssiorganisaationa toimiva alueurakka kilpailutetaan normaalina kokonaishintaisena urakkana. Staralta tilattavien toiminnallisten välineiden vuositarkastusten sopimuskausi pidennetään kolmevuotiseksi, ja sopimus mahdollistaa optiokaudet.

Maksullisen pysäköinnin valvonnassa kamera-auton käyttöönotto tehostaa valvonnan suorittamista nykyresursseilla, vaikka valvontatarpeet lisääntyvät Helsingin pysäköintipolitiikan mukaisesti laajenevan asukas-pysäköintijärjestelmän myötä.

Kaupungin kasvun ja muun muassa uusien kauppakeskusten myötä elintarvikealan yritysten määrä kasvaa vuosittain noin 5 %. Toimijoiden suuri vaihtuvuus ja maahanmuuttotaustaisten yrittäjien kasvava osuus lisäävät neuvonnan tarvetta. Elin-tarvikepetosten ja ympäristörikosten selvittäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä poliisin ja verottajan kanssa sekä riittäviä juristiresursseja. Lisäksi juristitarvetta lisäävät eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan monimutkaistuneet valvontatapaukset sekä elintarvikelain uudistuksessa suunniteltu harmaan talouden selvitysvelvoite. Tarve asuntojen sekä oleskelutilojen (muun muassa päivähoitotilat, oppilaitokset, erilaiset sosiaalihuollon laitokset) terveyshaittojen selvittämiseen ja terveydel-listen olosuhteiden valvontaan kasvaa. Tämä edellyttää resurssien lisäystä vuosina 2021-2022. Valvontapalveluja odote-taan saatavan myös virka-ajan ulkopuolella.

Talousarvion vaikutusarviointi

Ympäristö- ja yritysvaikutus

Kaupunkia suunniteltaessa vaikutukset ovat laajoja ja merkittäviä, realisoituvat hitaasti ja ovat pitkäkestoisia. Maankäytön suunnittelulla määritetään tulevaisuuden kaupungin ominaisuuksia vuosikymmeniksi eteenpäin. Parhailaan suunnittelussa olevat hankkeet ja alueet toteutuvat suurelta osin lähellä hiilineutraalin Helsingin tavoitevuotta 2035 ja osin sen jälkeenkin. Tästä näkökulmasta hiilineutraalin kaupungin tavoite tulee integroida kaupunkisuunnitteluun nykyistä huomattavasti vahvemmin. Energiatehokas maankäyttö ja uusi kaupunkirakenne sekä olemassa olevan kaupunkirakenteen energiätehokkuuden parantaminen ovat erittäin merkittävässä roolissa hiilineutraalin Helsingin toteutumisessa.

Helsingin väestön ennustetaan edelleen kasvavan. Kasvu edellyttää toimivaa kaupunkia, joka on vetovoimainen asuin-paikka sekä kilpailukykyinen sijoittumispaikka kasvavalle yritystoiminnalle. Asukasmäärän kasvun edellyttämälle asunto-tuotannolle on kaavoitettava riittävästi tonttimaata. Kaupungilla tulee olla edellytykset nostaa asuntotuotanto vuosittaiselle 7 000 asunnon tasolle. On todennäköistä, että kaavoitettavan kerrosalan ja tontinluovutusten määrälliset tavoitteet nousevat entisestään linjattaessa asuntopolitiikkaa seuraavassa valmistelussa olevassa AM-ohjelmassa. Kaupunkistrategiassa edellytetään lisäksi kaupungin työpaikkamäärän kasvua asukasmäärän suhteessa. Asemakaavoituksella varataan alueita yritystoiminnan tarpeisiin ja taataan tuotannollisen toiminnan mahdollisuudet säilyä ja laajentua Helsingissä. Kasvava kau-punki edellyttää riittävät ja korkeatasoiset palvelutilaverkostot sekä monipuolisen asuntokannan tarjonnan.

Vantaan, Sipoon ja Helsingin yhdessä laatima Östersundomin yhteinen yleiskaava on hyväksytty Östersundom-toimikun-nassa 11.12.2018. Yleiskaavasta on valitettu, ja työ yleiskaavan lainvoimaiseksi saattamiselle jatkuu. Yleiskaavan voi-maantulon on arvioitu tapahtuvan vuonna 2021. Ennen yleiskaavan voimaantuloa laaditaan Östersundomin keskeisten alueiden suunnittelua oletuksella, että yleiskaava tulee sellaisenaan voimaan ja aloitetaan alueella voimassa olevien, van-hentuneiden asemakaavojen kumoamisprosessi.

Maanalaisen yleiskaavan kaavaluonnos on viety päätöksentekoon. Valmistelun kokonaisuakataulu on sidottu kaavan sisäl-töä määrittävien keskeisten tekijöiden kuten maanalaisen kokoojakadun ja lentoradan linjauksiin.

Aluesuunnitelmissa merkittävillä osa-alueilla toteutetaan vaikutusarviointit ottaen huomioon kaupunkilaisten osallistumis-mahdollisuus asioiden valmisteluun muun muassa vuorovaikutteisella suunnittelulla ja avoimella tiedottamisella käsiteltä-vinä olevissa asioissa. Kaavoja toteutetaan yhä enemmän yksityisten hakemuksesta, ja näissä kaavoituksissa huolehdi-taan kaupungin tasapuolisesta kehittämisestä strategisten linjausten mukaisesti.

Yritystoiminnan toimintaedellytyksiä pyritään huomioimaan suurissa liikenne- ja katusuunnitteluhankkeissa arvioimalla suunnitelmien vaikutukset yritysten toimintaan. Esimerkiksi Hämeentien toteutuksessa on erityisesti huomioitu kadun käyt-täjät ja kivijalkaliikkeet.

Strategian mukaisesti matkailun ja kaupan sekä elinkeinoelämän tavoitteita edistävän opastamisen kokonaisuuden menes-tyksellinen ja onnistunut toteuttaminen on toimialan vastuulla ja edellyttää riittävää käyttö- ja investointitalouden resursoin-tia vuosille 2020-2022.

Hyvinvointi- ja terveys-, sekä lapsivaikutus

Alueiden käytön esteettömyydessä huomioidaan erityisesti ikääntyneet asukkaat. Helsingin väestöstä ikääntyneiden määrä on kasvanut merkittävästi viimeisten 10 vuoden aikana. Yleisten alueiden ylläpidon palveluprosesseja ja palveluym-
päristöjä suunnitteleamalla vaikutetaan asiakkaan saamaan palvelukokemukseen.

Panostamalla leikkipuistoihin tasapuolisesti koko kaupungissa varmistetaan, että leikkiympäristöt ovat terveellisiä, turvalli-
sia, houkuttelevia ja virikkeellisiä. Maahanmuutto vaikuttaa leikkipuistojen ja muiden laajojen vastaavien suunnittelukohte-
iden vuorovaikutukseen. Yleisten alueiden sopimuksilla ohjataan palvelujen tuottajia tuottamaan turvallista, terveellistä ja
tasapuolista palvelua kaupungin asukkaille, vierailijoille ja yrityksille. Palveluverkoston laajentuminen ja katu-, puisto-, vir-
kistys- sekä muiden viheralueiden ikääntyminen lisäävät ylläpito- ja peruskorjauskustannuksia talousarviokaudella. Suun-
nitteluinvestointihankkeiden koko ja monitahoisuus on kasvanut ja kasvaa edelleen johtuen muun muassa siitä, että perus-
korjattavat kohteet ovat yhä haastavampia ja kalliimpia toteuttaa.

Hyvä elinympäristön tila on kaupunkilaisten hyvinvoinnin tärkeä osatekijä. Elinympäristön tilaa pyritään parantamaan eh-
käisemällä ennalta sekä korjaamalla jo syntyneitä terveys- ja ympäristöhaittoja. Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideoh-
jelman toteutus edellyttää parannuksia olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian
hyödyntämiseen (muun muassa runsaslukuisia aurinkopaneeliasennuksia) kasvattaen 2020-luvulla investointeja näihin
kohteisiin perinteisten laajojen perusparannusten rinnalla. Energian hankintakustannuksia kasvattaa siirtyminen päästöttö-
män sähkön ja lämmön hankintaan. Säteilylaki velvoittaa Helsingin kaupunkia työnantajana suojaamaan henkilöstöä sätei-
lyn aiheuttamilta haitoilta tutkituttamalla toimitalojen radonpitoisuudet ja ryhtymällä tarvittaessa korjaustoimenpiteisiin.

Kaupungin strategiassa on todettu, että Helsinki etsii toimivia ratkaisuja julkisten tilojen sisäilmaongelmiin. Tilojen tulee olla
turvalliset ja terveelliset. Kiinteistöstrategian yhteydessä laaditussa sisäilmaohjelmassa sitoudutaan toimenpiteisiin sisäil-
man laadun hallitsemiseksi kaupungin kiinteistöissä.

Ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnilla on merkittävä osa hankkeiden suunnitteluvaihetta. Sään ääri-ilmiöihin varaudu-
taan esimerkiksi huomioiden tuulisuus viher- ja virkistysalueiden turvallisuudessa. Puuston kuntokartoitusten tarve lisään-
tyy, ja merkittävien, alavien kantakaupungin alueiden ja rantojen tulvasuojeluun, paloturvallisuuteen ja hulevesitulviin on
varauduttava esimerkiksi riittävällä viheralueiden mitoituksella.

Ulkovalaistuksen investoinneilla parannetaan liikkumisen turvallisuutta ja orientoitavuutta yleisillä alueilla sekä kehitetään
ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ulkovalaistuksen energiansäästökeinoja (muun muassa Helsinki LED-projekti). Ilmasto-
ystävällistä autoilua edistetään kartoittamalla kaupungin nykyisen rakennuskannan pysäköintipaikat ja varaudutaan niille
tarvittavien sähköautojen latauspaikkojen rakentamiseen. Tapahtumasähköpalveluja kehitetään kustannustehokkaam-
miksi, ja käytettävyyden parantamiseksi toteutetaan pysyviä sähkönjakelupisteitä.

Hyvin hoidetut, turvalliset ja toimivat puistot lisäävät kantakaupungin viihtyisyyttä. Strategian mukaiset isot peruskorjaus-
hankkeet kuten Sibeliuksenpuiston, Johanneksenpuiston ja Kaisaniemenpuiston peruskorjaukset vaativat toteutuakseen
riittävästi rahoitusta.

Kiertotaloutta edistetään kaivumaiden ja purkumassojen tehokkaalla hyödyntämisellä ja ohjataan päästölaskennalla tule-
vien vuosien toimintaa. Lisäksi huolehditaan kaupungin rakentamishankkeiden ympäristö- ja vesiluvista sekä ylläpidetään
vastuullisesti ruoppaus sedimenttien meriläjäytysalueita.

Liikenneturvallisuustyössä huomioidaan kaikki kadunkäyttäjät ja erityisesti lapset, nuoret sekä ikäihmiset. Kävelyn ja pyö-
räliikenteen edistämistoimenpiteillä lisätään liikkumisen terveysvaikutuksia. Metrokeskusten ja esikaupunkien keskustojen
kehittämisellä pyritään lisäämään alueiden turvallisuutta ja sosiaalista vaikutusta.

Sosiaalinen vaikutus

Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu Helsingin kaupungin käynnistämään laajaan ja kokonaisvaltaiseen Mukana-ohjel-
maan, joka tähtää lasten ja nuorten syrjäytymisen, sen ylisukupolisen periytyvän ja alueellisen eriytymisen vähenemi-
seen Helsingissä. Ohjelmassa mahdollistetaan erityisesti nuorten osallistaminen alue- ja puistosuunnitteluun.

Riskienhallinta - olennaiset strategian toteuttamiseen ja talouteen liittyvät riskit

Kaupunkiympäristön toimialan kaupunkitasoiset merkittävät riskit liittyvät asuntoihin ja rakentamiseen, ilmastonmuutokseen, liikennejärjestelmän toimivuuteen sekä toimitiloihin ja korjausvelkaan. Lisäksi toimiala on tunnistanut merkittäviksi strategisiksi riskeiksi syrjäytymisen ja segregaatoin, kilpailukyvyyn heikkenemisen sekä juridisen toimintaympäristön muutokset (maakunta- ja maankäyttö- ja rakennuslain uudistukset). Taloudellisiksi riskeiksi on arvioitu investointien oikea-aikaisuus ja korjausvelan hallinta. Toimialalla toteutetaan riskienhallinnan itsearviointi vuoden 2020 aikana.

Kaupunkistrategian edellyttämä toiminnan ketteryys ja asiakaslähtöisyys edellyttävät riittävää ja asiantuntevaa henkilöstöresursseja, jotta palvelukysynnän muutoksiin voidaan nopeasti reagoida. Taloudellisen noususuhdanteen aikana kokoneiden avainhenkilöiden menettämisen riski on korostunut, ja uusiin rekrytointeihin liittyvät vaikeudet osaavan työvoiman saatavuudessa muodostavat riskin riittävän osaamistason ylläpitämiselle sekä tavoitteiden saavuttamiselle. Riskeihin pyritään vastaamaan palvelun prosesseja yksinkertaistamalla ja kehittämällä sekä ydintehtäviin kuulumattomia töitä karsimalla. Henkilöstön työssäjaksamista edistetään muun muassa työhyvinvointitoiminnalla sekä tarvittaessa töiden uudelleen organisoimalla.

Konsulttitoimien osalta kilpailu markkinoilla on kiristynyt. Resursseista kilpailevat Helsingin kanssa erityisesti muut kunnat. Riskinä on, että konsulttien joustavuus kärsii eikä hankkeisiin saada riittävää pätevää suunnittelua, ja hankkeiden suunnittelutalustamiset pitenevät. Aikataulujen viivästymisestä voi aiheutua kaupungille merkittäviä taloudellisia riskejä varsinkin hankkeissa, joissa tavoiteaikatauluihin liittyy sanktioita. Konsulttimarkkinoiden ylläpitäminen ja osaaminen tulee varmistaa ketterillä hankintamenettelyillä.

Merkittävien kaavaprosessien ja infrainvestointipäätösten etenemiseen liittyy juridisia ja poliittisia ja niiden kautta taloudellisia riskejä ja vaikutuksia.

Mikäli päätös sähkösiirtoverkon maakaapeloinnista ei toteudu, voi tämä myöhästyttää kaupunkistrategiaan merkittyjen Viuhdintien ja Tuusulanbulvardien rakentamisen aloitusta.

Talonrakentamisen suhdannetilanteen muuttuessa laskevaksi urakoitsijoiden taloustilanteet muuttuvat epävakaiseen suuntaan, jolloin konkurssi- ja aikatauluriskit kasvavat. Heterogeenisen kiinteistömassan korjausvelan jatkuvasti kasvaessa riskinä on myös rakennuskannan kunnossapidon ja sisäilmaongelmien hallitseminen.

Kaupungin tyhjiksi jääneiden tilojen vuokraus tai väliaikaisvuokraus edellyttää suurimmassa osassa kohteita edelleenvuokrauksen mahdollistavia edellytysinvestointeja johtuen siitä, että tilat eivät ole terveellisiä ja turvallisia. Tästä aiheutuu riski, että välivuokraus ei ole taloudellisesti kannattavaa.

Ilmastonmuutos lisää uusien kasvitautien ja tuholaisten leviämisen riskiä. Taimikoordinaatiolla ehkäistään riskiä varmistamalla muuttuviin olosuhteisiin sopivien lajien ja laadukkaiden taimien hankinta. Ilmastonmuutoksen vaikutukseen infraomaisuudelle valmistaudutaan laatimalla erilaisia varautumissuunnitelmia.

Yleisten alueiden ylläpidossa merkittävimmät riskit liittyvät runsaslumisiihin talviin, säästä johtuvaan rakenteiden rapautumiseen sekä sään ääri-ilmiöistä johtuviin tilanteisiin kuten tulviin ja myrskyihin. Yleisiä alueita palvelevien laitteiden tekninen kehitys on hyvin nopeaa, ja ulos asennettavaa elektroniikkaa rasittavat Helsingin ilmaston koston arktisetkin olosuhteet. Vanhenevien teknisten verkostojen keskeisin riskien hallintakeino on suunnitella ja toteuttaa verkostouudistukset oikea-aikaisesti.

Suunnitteluinvestointihankkeet muun muassa peruskorjattavien kohteiden osalta ovat monimutkaistuneet ja ovat yhä haastavampia ja kalliimpia toteuttaa. Tästä aiheutuu myös aikatauluriskien kasvua.

Kaupunkistrategian ja sen tavoitteiden toteuttaminen kaupunkiympäristön toimialalla

Kestävän kasvun turvaaminen

Asuntotuotannon edistäminen

Talousarviokaudella jatketaan Helsingin yleiskaavan toteuttamisohjelman toimenpiteitä. Tärkeimpiä suunnittelukohteita ovat asemanseudut, keskustan suurhankkeet sekä strategiaohjelmassa kärkikohteina erikseen nimetyt bulevardinvarret. Yleiskaavan toteuttamisohjelma päivitetään vuonna 2021. Toteuttamisohjelma on kytköksissä kaupungin strategiaan, investointiohjelmaan sekä maankäytön ja liikenteen seututasoisen suunnitteluun, ja se antaa pitkän aikavälin näkymiä investointien vaikuttavuuteen ja oikea-aikaisuuteen.

Helsinkiin rakentuvien uusien aluekokonaisuuksien ohella tehostetaan erityisesti yleiskaavan toteuttamisohjelmassa esiin nostettuja täydennysrakentamisen painopistealueita ja kaupunki uudistuskohteiksi Malmin keskustan rinnalla nostettuja Kannelmäki-Malminkartanoa ja Kontula-Mellunmäkeä. Yleiskaavan toteuttamisohjelman painopistealueilla arvioidaan myös maanhankinnan tarpeet. Täydennysrakentamista edistetään markkinoimalla noin 2000 kiinteistönomistajalle tontin jakamismahdollisuutta sekä antamalla informaatiota myös muista kiinteistönmuodostamiseen liittyvistä asioista.

Asuntojen lisääntynyt kysyntä huomioidaan liikennesuunnittelussa sovittamalla yleisten alueiden investointiohjelma asunto-tuotanto-ohjelman aikatauluihin. Näin varmistetaan, että asunto-ohjelman mukaisille tonteille rakennetaan katu sellaiseen vaiheeseen, että tontin rakentaminen on oikea-aikaisesti mahdollista. Kaudella toteutetaan alueellisen ja markkinaehtoinen pysäköintimallin pilottialueita.

Liikkumisen sujuvuus ja kestävät kulkumuodot

Liikkuvuuden sujuvuutta ja kestäviä kulkumuotoja toteutetaan liikenneturvallisuusohjelman, raitiliikenteen, pyöräliikenteen sekä liikkumisen (SUMP, Sustainable Urban Mobility Plan) kehittämisohjelmien toimenpiteillä.

Keskustan elinvoimaisuuden kehittäminen

Kantakaupungin alueella toteutetaan kaupunkistrategiassa erikseen nimettyjä kaavoitushankkeita. Eteläsataman aluetta suunnitellaan tavoitteena keskustan elinvoimaisuutta tukevan toiminnallisen kokonaisuuden aikaansaaminen, jossa yhdessä merkittävänä hankkeena uusi Arkkitehtuuri- ja designmuseo. Kävelykeskustan laajentamista ja kävely-ympäristön toiminnallista ja kaupunkikuvallista laatua parannetaan sekä selvitetään maanalaisen kokoojakadun toteuttamisedellytyksiä.

Keskustan vetovoimaisuutta edistetään strategialähtöisesti muun muassa toteuttamalla yhdessä elinkeinoelämän kanssa kausivalaistus.

Moderni ilmastovastuu

Merkittävien ympäristövaikutusten hallitsemiseksi on valtuustokauden ajaksi laadittu toimialan ympäristöohjelma, joka tukee kaupungin strategiaohjelman ympäristötavoitteita ja kaupungin ympäristöpolitiikkaa sekä ympäristönsuojelun sektori-kohtaisia ohjelmia. Toimialan ympäristöjohtamisen ja -ohjelman sekä ympäristönäkökohtien tavoitteena on arvioida läpäisevästi toimialan ympäristövaikutukset sekä asettaa merkittävillä ympäristönäkökohdilla ympäristötavoitteet sekä -toimenpiteet. Toimintaympäristön kaikkein merkittävimmät muutokset ympäristöasioissa liittyvät ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimien kattavuuteen ja kiireellisyyteen sekä kiertotalouden mukanaan tuomien uusien toimintamallien luomiseen muun muassa rakentamisessa.

Toimiala toteuttaa Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelmaa ja seuraa kasvihuonekaasupäästöjen kehittymistä. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginvaltuustolle osana kaupungin ympäristöraporttia.

Liikenteen kasvihuonekaasujen vähentämisessä keskitytään ennen kaikkea kestävien kulkumuotojen käytön edistämiseen liikenteen suunnitteluratkaisuissa, liikenteen hinnoittelussa, täydentyvän kaupunkirakenteen suunnittelussa, ajoneuvoteknologian kehittämisessä ja uusien liikkumispalvelujen testialustana toimimisessa.

Vaatimukset materiaalien kierrättämiseksi ja päästöjen vähentämiseksi voimistuvat. Massakoordinaatiolla vähennetään rakentamisesta aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä ja muita ympäristöhaittoja sekä edistetään materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä. Materiaalivirtojen ohjaamiseksi tehokkaammin kierto on kehitetään uusia työkaluja.

Helsinkiä elävöitetään kestäväillä ja laadukkailla, ilmasto-oloihimme soveltuvilla kasveilla. Taimihankinnan menettelytavan vakiintumisella varmistetaan omaisuus- ja seurantatietojen saatavuus ja säilyminen.

Ulkovalaistuksen energiatehokkuutta parannetaan energiansäästötavoitteiden saavuttamiseksi ja osallistutaan älykkään valaistuksen kehityshankkeisiin. Helsinki LED -projektin toisen vaiheen valaisinvaihdot aloitetaan vuonna 2020.

Talousarviokaudella toteutetaan hulevesiohjelman toimenpiteitä muun muassa hulevesitulvakartoituksella ja pienvesiohjelman laatimisella.

Liito-oravien suojelun ja maankäytön yhteensovittamistyötä toteutetaan Lahdenväylän itäpuolisessa Helsingissä. Talousarviokaudella valmistellaan metsä- ja puustoisien verkoston runkoyhteyksien ja alueellisten yhteyksien kartoitus koko kaupungin tasolla ja käynnistetään niittyverkoston kehittämishanke.

Jalankulkuympäristöä kehitetään osallistamalla ja vaikuttamalla Käveltävä kaupunkiympäristö–hankkeeseen.

Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Kolmivuotiskauden 2020-2022 painopisteenä ovat eräiden historiallisten puistojen kunnostuksen loppuunsaattaminen kantakaupungissa sekä eri puolille kaupunkia täydennysrakentamisen edellyttämät uudisrakentamis- ja kunnostustarpeet puisto- ja liikunta-alueilla. Lisäksi panostetaan täydennysrakentamisen välillisiin vaikutuksiin viherverkostossa, merellisen strategian hankkeisiin ja luonnonsuojeluohjelman toteuttamiseen.

Viheralueiden kehittämisen tavoitteena on saada alueista tulevaisuudessa entistä helpommin saavutettavia, maisemasta entistä vetovoimaisempaa ja palveluista ja muista toiminnoista nykyistä monipuolisempia. Viheralueiden strategiseen kehityskuvaan (VISTRA) perustuen otetaan käyttöön viheralueiden saavutettavuusmittari, jonka toimenpideohjelmalla kehitetään toimivaksi välineeksi tukemaan viherhankkeiden ohjelmointia ja priorisointia. Kansallisen kaupunkipuiston poliittisten päätösten pohjalta jatketaan mahdollisen perustamisselvityksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista.

Yleisille alueille laaditaan aluesuunnitelmia muun muassa Kallio-Alppilan ja Malmi-Pukinmäen alueilla. Valmistuvien aluesuunnitelmien hankkeita ohjelmoidaan investointiohjelmaan etupainotteisesti ja ennakkoiden suunnittelutarpeita. Päättävöitteinä ovat muun muassa keskeisten maankäytön muutosalueiden yhteydessä toteutettu yleisten alueiden perusparantaminen sekä leikki- ja lähipuistojen sekä kävely-yhteyksien parantaminen etenkin kaupunginosien keskuksissa.

Kestävän kasvun turvaamiseksi tilahankkeiden suunnittelun ohjauksessa painotetaan elinkaariominaisuuksia, pitkäaikaiskestävyyttä sekä tilojen käyttö- ja muuntojoustavuutta. Osana uudistuvaa palvelutarjontaa suunnittelun ohjauksessa painotetaan tilojen yhteiskäytön sekä omavalvontaisen käytön mahdollistamista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja arkiympäristön kehittäminen liikkumiseen kannustavaksi toteutetaan kehittämällä kävely-ympäristöä ja viher- ja virkistysalueiden yhteyksiä. Lisäksi edistetään viher- ja virkistysalueiden luonnon monimuotoisuutta ja vaalitaan Helsingin identiteetin erityispiirteitä, kuten kulttuuriympäristöjä, kartanomiljöitä, siirtolapuutarhoja ja omaleimaisia kaupunginosapuistoja.

Vuosien 2020–2022 painopisteinä ovat merelliset hankkeet, kuten rantareitin ja rantojen valaistus, rantareitin opastus ja saariston kehittäminen sekä erityisesti yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa laiturit.

Saariston tähtikohteiden ja keskeisten retkeilysaarien osalta täydennetään uhanalaisten luontotyyppien selvitykset. Valmistellaan Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelma ja laaditaan keskeisille retkisaarille toteuttamista palvelevat suunnitelmat.

Vihdin ja Tuusulan kaupunkibulevardien sekä Malmin pikaraitiotien suunnittelu ja pikaraitiotien lähiympäristön tiivistäminen erityisesti Viikissä ja Pihlajistossa jatkuu, ja Malmin lentokentän kaavoitusta viedään eteenpäin. Malmin keskustaa kehitetään voimakkaasti Malmi-vision pohjalta. Itäkeskuksen suunnittelua jatketaan vuonna 2019 käynnistetyin arkkitehtikilpailun pohjalta, jossa Itäkesuksesta kehitetään vetovoimainen kaupunkikeskusta kaavoittamalla liike- ja muun toimitilan lisäksi merkittävästi myös asuntorakentamista.

Kaupungin poikkihallinnollisten yhteen kokoavien, alueellisten muutosvoimien tunnistamiseen perustuvaa kehityskuvatyötä, jota on toteutettu Itä-Helsingissä, Pohjois-Helsingissä ja Länsi-Helsingissä, laajennetaan vuosien 2020-2022 aikana Pohjois- ja Etelä-Helsingin alueille.

Segregaation ehkäisy

Kaupungin asuntojen asukasvalinnoissa hyödynnetään aluetason ja rakennustason tietoa ja mittareita sekä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunginkanslian tutkijoiden kanssa asukasvalinnan käyttöön soveltuvan työkalun kehittämisessä liittyen alueiden kehityksen ja segregaation seurantaan.

Alueiden välistä tasa-arvoisuutta edistetään yleisten alueiden laadukkaalla ylläpidolla kaikissa kaupunginosissa.

Uudistuvat palvelut

Monipuoliset sijaintipaikat yrityksille

Elinkeinoelämän edellytyksiä vahvistetaan laatimalla toimitilakaavoja siten, että toimitilakaavavaranto ei vähene ja työpaikkamäärät lisääntyvät asukasmäärän suhteessa. Yritystonttialueille laaditaan maanvuokrausperiaatteet.

Lassila-Kannelmäen ja Roihupellon sekä Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin toimitila-alueiden kaavoitusta jatketaan ja Östersundomin Norrbergetiin kaavoitetaan uusi merkittävän kokoluokan yritystoiminnan alue. Pienyritysten sijoittumisedellytyksiä Pohjois-Helsinkiin edistetään laatimalla pienyritystonttiselvitystä täydentävä helikopterikentän sijoittumisselvitystyö Kivikkoon asemakaavoituksen tueksi.

Hallitusti nopeampaan ja ketterämpään toimintakulttuuriin

Kaupunkiympäristön toimialalle perustetun ydinprosessiryhmän tehtävänä on valvoa toimialan ydinprosessien sujuvuutta sekä tarkastella kehittämistarpeita. Ryhmän toiminta kytketään osaksi toimialan johtamisjärjestelmää. Tarkoituksena on luoda yhteinen toimintatapa kehittämishankkeiden hallitsemiseksi ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Toimialan prosessityötä toteutetaan osana kokonaisuuden kehittämisen mallia, ja sen tavoitteena on mahdollistaa kehittämisen parempi kohdentuminen ja priorisointi sekä prosessien sujuvuuden ja yhteen toimivuuden paraneminen. Prosessien kehittämisessä hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja.

Toimiala edistää asuntorakentamisen prosessia yhdessä kaupunginkanslian kanssa. Prosessia kehitetään kokonaisvaltaisesti asuntorakentamisen ydinprosessityön ensimmäisessä vaiheessa laaditun toimenpideohjelman mukaisesti. Ydinprosessityön yhteydessä määritelty uusi asuntorakentamisen prosessi jalkautetaan toimialalla.

Yksi maailman toimivimman kaupungin edellytyksistä on, että kasvavan kaupungin katutöistä muodostuvat haitat ovat hallinnassa. Toimialalla on käynnistynyt katutöiden haittojen vähentämisprojekti, joka jakautuu viiteen osaprojektiin 1) Aalto yliopiston Toimivat katuhankkeet- tutkimushanke 2) ohjelmoinnin ja YKT-yhteistyön (yhteinen kunnallinen työmaa) kehittäminen 3) toimialan katusuunnittelun ja rakennuttamisen prosessin Lean-hanke 4) kadulla tehtävän viranomaistyön tarkastelu sekä 5) viestinnän kehittäminen.

Tapahtumasähköpalveluja kehitetään vastaamaan voimakkaasti kasvaneita asiakastarpeita. Toiminnan kustannustehokkuutta ja käytettävyyttä parannetaan pysyvillä sähkönjakelupisteillä, eikä suhteellisen kalliita tilapäissähköjä rakenneta erikseen tapahtumia varten.

Palveluita uudistetaan asiakaslähtöisesti

Kaupunkistrategian keskiössä on asiakaskokemuksen kehittäminen. Toimiala määrittelee vuosittain asiakaskokemuksen kehittämisen toimenpiteitä, joita toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti.

Asiakastyytyväisyyttä seurataan sekä jatkuvalla palautteella että vuosittain tehtävällä asiakas- ja sidosryhmäkyselyllä. Toimialan mittaristotyötä on edistetty asiakasmittareiden osalta vuosien 2018-2019 aikana. Mittaristoa ja mittaamismenetelmiä kehitetään edelleen sekä laajennetaan tulevina vuosina johdon mittaristoksi. Asiakaspalvelujen kehittämistyötä toteutetaan yhteistyönä myös kaupungin muiden toimijoiden kanssa ja muun muassa lupaprosesseja kehitetään Lean-menetelmää hyödyntäen.

Digitalisaation hyödyntäminen palveluprosesseissa jatkuu. Toimialalla on laadittu vuonna 2019 digitalisaatio-ohjelma. Ohjelmassa luodaan tiekartta digitalisaation edistämiseksi toiminnassa. Ohjelma tukeutuu vahvasti kaupungin strategiaan ja kaupunkitasoiseen digitalisaatio-ohjelmaan.

Kaupungin ympäristön toimiala koordinoi kaupungin esteettömyystyöryhmän toimintaa ja tukee koko kaupungin esteettömyyden kehitystä. Esteettömyystyöryhmä on aikatauluttanut esteettömyyslinjauksissa hyväksytyt esteettömyyttä edistävät toimenpiteet, jotka toteutetaan kullakin toimialalla.

Vastuullinen taloudenpito

Omaisuuksien hallintaa toteutetaan elinkaartiloudellisesti

Vuonna 2020 toimeenpannaan kaupungin uusia tontinluovutuslinjauksia sekä maanhankintaa ja muita maapoliittisia toimenpiteitä koskevat linjaukset. Asuntotonttien maanvuokraustoiminnan avoimuutta ja tehokkuutta kehitetään ottamalla käyttöön uusi asuntotonttien maanvuokrasopimusten hinnoittelu- ja maanvuokran indeksitarkistuskäytäntö. Tonttien yli- ja alihinnoittelun riskiä pyritään hallitsemaan hintakilpailuja lisäämällä ja käyttämällä tonttihinnoittelussa sekä markkinoiden seurannassa apuna ulkopuolisia asiantuntijoita.

Tietojärjestelmien hankinnoissa pyritään tietojärjestelmäkokonaisuuden selkiyttämiseen vaiheittain nykyisten järjestelmien elinkaarivaiheiden mukaisesti. Yhteensopiva ja toimintavarma tietojärjestelmäkokonaisuus on myös osa riskienhallintaa.

Kiinteistökönnän laadun parantaminen

Vuonna 2020 toteutetaan kiinteistöstrategian toteutusohjelman toimenpiteitä: muun muassa sisäilmaongelmien ratkaiseminen ja ennaltaehkäisy, vuokrajärjestelmän ja tilahankkeiden käsittelyohjeiden sekä rakennusten ja osakkeiden salkkumallin uudistaminen.

Kiinteistökönnän laatua parannetaan pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) avulla. Teknisen isännöinnin käyttämiä rakennusten kunnon arvioinnin työkaluja sekä energianseurantamenetelmiä kehitetään, ja rakennusten ylläpidon hankintaa ja valvontaa kehitetään sopimusasiakirjojen pohjalta.

Investointien vaikuttavuus ja oikea-aikaisuus

Yleisten alueiden investointiohjelma sovitetaan asuntotuotanto-ohjelman aikatauluihin. Investointien ohjelmoinnissa priorisoidaan asuntotuotannon ja kestävien kulkumuotojen edistämistä, liikenneturvallisuutta ja omaisuudenhallintaa peruskorjaushankkeissa. Suunnittelussa huomioidaan koko hankkeen elinkaarikustannukset. Yleisten alueiden palveluvalikoima -työ valmistuu vuonna 2020, ja kaupunkitilaohjetta kehitetään edelleen palautteen perusteella.

Osana vastuullista taloudenpitoa kehitetään yhteistyössä palveluita tuottavien toimialojen kanssa tilahankkeiden ohjelmointia ottaen huomioon väestörakenteen muutokset sekä korjaushankkeiden vaikutukset ja mahdollisuudet.

Toimialan hankintojen vastuullisuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan hankintastrategiatyön yhteydessä. Tarkoituksena on kehittää hankintojen toimintamallia, jossa kaikki olennaiset vaikutukset otetaan riittävällä tasolla huomioon.

Tuottavuuden parantaminen

Toiminnan johtaminen kokonaisvaltaisesti edellyttää kustannustietoisuuden lisäämistä, aktiivista kustannusten hallintaa ja kustannustiedon hyväksikäyttämistä toiminnan ohjaamisessa, seurannassa ja päätöksenteossa. Toimialalla pyritään lisäämään kustannustietoisuutta kehittämällä talouden raportointia tuottamaan riittävät pohjatiedot päätöksenteon ja johtamisen tueksi. Lisäksi rakennetaan yksikkökustannuslaskentamenetelmiä, joilla saadaan vertailukelpoista tietoa suhteessa muiden kaupunkien vastaaviin kustannuksiin sekä jatkokehitetään tuottavuusmittaristoa. Tärkeää on myös lisätä tietoisuutta siitä, miten kustannuksista päätetään, miten niistä tiedotetaan ja miten niitä seurataan. Talousarvion toteutumisen seurantaan tulee palvella toimialan talouden suunnittelua ja edesauttaa tekemään riittävän ajoissa toimenpiteitä, joiden avulla talousarviossa pysytään aiempaa paremmin.

Vahva ja monipuolinen edunvalvonta

Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu maankäyttö- ja rakennuslain uudistustyön kommentointiin ja sidosryhmäyhteistyöhön. Lisäksi osallistutaan Kuntaliiton maapoliittisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn. Tavoitteena on edistää kuntien maapoliittikan käytäntöjä ja vaikuttaa tarvittavilta osin myös lainsäädäntötyöhön.

Helsingin kansainvälistä saavutettavuutta parannetaan jatkamalla Lentoradan suunnittelun edistämistä ja edunvalvontaa yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa muun muassa Suomirata infrayrkkä -työryhmässä. Varmistetaan ja vii-meistellään aktiivinen vaikuttaminen ja seuranta seudun kaavaprosessien linjauksiin, jotta ne ovat myös Helsingin tavoitteiden mukaisia (Uusimaakaava 2050, MAL-työ).

Valtakunnallisissa hankkeissa osallistutaan kansallisen paikkatietoalustan, maastotietokannan, osoitetietojärjestelmän ja yhtenäisten kaupunkitietomallimäärittelysten valmisteluun. Myös kuntien kokoavan tietopalvelun käyttöönottoa ja kehittämistä tuetaan.

Kiinteistönmuodostuksen yhteistyöryhmissä ja verkostoissa vaikutetaan lainsäädännön, määräysten ja ohjeistuksen sekä tietojärjestelmien kehittämiseen.

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkiyhteisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin

Toimialan sitovat tavoitteet kytkeytyvät kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkitasoisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin seuraavasti:

Sitovat tavoitteet ja niiden mittarit:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen:

- Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m² pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 %.
- Rakennusoikeutta luovutetaan vähintään 400 000 k-m².
- Asuntotuotanto vähintään 1500 asuntoa.
- Asuntotuotanto-ohjelman ja katuinvestointiohjelman yhteensovittaminen; ATO-mittarin tavoitetaso 360.

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen:

- Kaikille Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toimenpiteille määritellään mittarit ja niiden tavoitetasot.
- Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa.
- Valmistellaan A-energiatehokkuusluokka- vaatimuksen sisällyttäminen asuinrakennusten varaus- ja luovutusehtoihin.
- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien uudisrakennushankkeiden suunnittelussa on E-luku 20% kansallisia rakentamismääräyksiä pienempi (toimitilat ja palvelurakennukset).

- Kaikkien vuonna 2020 alkavien kaupungin hallinnoimien korjausrakennushankkeiden suunnittelu energiatehokkuuden osalta siten, että rakennuksen energiantarve on enintään 80 % kyseisen rakennusluokan energiankulutusta koskevista vaatimuksista (ympäristöministeriön asetus 4/13)
- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien hankkeiden rakennukset suunnitellaan A-energialuokkatason mukaisiksi (uudisrakentaminen, asuinkerrostalot).
- Helsingin katu- ja puistorakentamisessa muodostuvista maa-aineksista vähintään 80 % hyötykäytetään.

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Asiakaskokemuksen parantaminen:

- Ulkoilmatapahtumien tapahtuma-aluevuokrauksen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää).
- Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää).

Tavoite toteutuu, kun molemmat mittarit saavutetaan.

Tilojen monipuolinen ja tehokas käyttö:

- Tyhjien tilojen osuus enintään 4 %.

Tavoite toteutuu, kun mittari saavutetaan.

Henkilöstösuunnitelma 2019–2021

Kaupunkiympäristö toimialan vakituisen henkilöstön määrä on yhteensä noin 1 566 henkilöä. Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia.

Toimintaympäristön muutoksista muun muassa digitalisaation vaikutukset toimintaan edellyttävät uudenlaisia välineitä ennakoida tulevaisuutta ja muutosten vaikutuksia kaupunkiympäristön palveluihin ja henkilöstöön. Tulevana suunnittelukautena otetaan käyttöön talousarvio- ja henkilöstösuunnittelussa väline, joka auttaa palveluissa ja toiminnassa tarvittavien resurssien suunnittelua vielä ennakoivammin. Henkilöstösuunnittelun lähtökohtana on henkilöstön suorituskyvyn edistämisen kehittämällä prosesseja, työvälineitä, toimintatapoja, osaamista, työhyvinvointia ja yhteistyötä.

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys varmistetaan panostamalla työnantajakuvaan, rekrytointien onnistumiseen, perehdyttämiseen, työyhteisöjen toimivuuteen ja osaamisen kehittämiseen.

Valmistautuminen uuteen toimitilaan muuttoon edellyttää uusia työ-, yhteistyö- ja muita toimintatapoja mukaan lukien erilaisten viestintäkanavien hyödyntämistä ja monipaikkaista työtä. Henkilöstöä kannustetaan joustavan ja monipaikkaisen työntekeymisen avulla laajaan yhteistyöhön ja avoimeen vuorovaikutukseen sekä tiedon jakamiseen.

Henkilöstön osallisuutta vahvistetaan jaetun johtajuuden avulla, jossa yhteisön jäsenet johdon tuella osallistuvat toiminnan ja itsensä johtamiseen. Tavoitteena on muun muassa uusien toimintatapojen yhteinen kehittäminen ja kokeilu, yhteinen tavoitteiden asettelu ja niihin sitoutuminen sekä muutosta ja oppimista tukevan työympäristön rakentaminen.

Tilankäyttösuunnitelma 2020–2022

Kaupunkiympäristön toimiala uusi toimitalo valmistuu vuoden 2020 kesällä ja tulee vaikuttamaan koko toimialan tilankäyttöön. Kaupunkiympäristön toimialan toimitilojen yhteispinta-ala oli 31.12.2018 yhteensä 39 462 m². Uuden toimitalon valmistuessa tilankäyttö vähenee viiden toimistokiinteistön osalta, jotka Kymp-talo korvaa. Kymp-talossa työtilojen huoneisto-ala on 20 200 htm² eli noin 13,4 htm²/työntekijä. Koko rakennuksen vuokra-ala on 27 500 htm². Tilankäyttösuunnitelma on esitetty liitteessä 2.

Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä

Toimialan digitalisaatio-ohjelman tavoitteena on maailman toimivin kaupunkiympäristö, jossa on sujuvaa asua ja toimia ja joissa digitaaliset ratkaisut säästävät aikaa arjessa hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhtenäinen, verkostomainen ja digitaaliseen kaksoseen perustuva toimintatapa (tieto- ja tietomallipohjainen tekeminen) tuottaa käyttäjälähtöisiä ratkaisuja ja mahdollistaa tarkentuvan tiedon fyysisestä rakennetusta ympäristöstä ja sen rakenteista ja ominaisuuksista.

Toimialan digitalisaatio-ohjelma koostuu kuudesta kehityskokonaisuudesta: 1) Asiakaslähtöiset, ennakoivat ja laadukkaat digitaaliset palvelut, 2) Älykäs, avoin ja osallistava kaupunkiympäristö, 3) Sujuva, kustannustehokas ja vaikuttava toiminta, 4) Laaja-alainen osaaminen ja ketterä toimintakulttuuri, 5) Digitaalinen kaksonen palveluiden ja toiminnan perustana, 6) Toimiva teknologinen perusta.

Digitalisaatio-ohjelman toimenpiteinä ovat asiakashyötyjen kasvattaminen, toiminnan uudistaminen tiedonhallintaa parantamalla ja yhteistyötä muiden toimialojen kanssa tiivistämällä sekä tietomallien hyödyntäminen kaikessa infra-alan toiminnassa. Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään erilaisten prosessien ja palveluiden tuotannossa. Prosesseissa tuotetaan, rikkastetaan, käytetään ja ylläpidetään yhteensopivaa tietoa, joka lisää toiminnan tehokkuutta. Ohjelman valmistelun yhteydessä toimiala on aktiivisesti mukana kaupungin digiohjelman valmistelussa ja toteuttamisessa. Lisäksi toimiala on sitoutunut kansallisen Rasti-projektin tavoitteisiin ja vie eteenpäin kehittämistä case Asuntorakentamisen sekä case Vihdintien bulevardien avulla.

Toimialalla on käynnissä asiantuntijoiden kaupunkimalliyhteistyöverkosto kaupunkimallin hyötyjen ja käyttömahdollisuuksien kartoittamiseksi. Helsingin 3D-kaupunkimallin sekä siihen liittyvän tiedonkeruun ja ylläpidon kehittäminen jatkuu yhteistyössä kaupungin tietomalliverkoston kanssa.

Sähköisen asioinnin palveluja laajennetaan ja asioinnin käyttäjämääriä pyritään lisäämään määrätietoisesti hyödyntämällä erilaisia viestintäkanavia.

Valtakunnallisia hankkeita ovat kolmiulotteisen kiinteistönmuodostuksen mahdollistavan järjestelmän toteutus ja käyttöönotto, valtakunnallisesti yhtenäisten paikkatietotuotteiden kehittäminen sekä julkisen hallinnon paikkatietoalustan toteutus.

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet

31001 Kaupunkirakenne

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen:

- Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m² pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 %.
- Rakennusoikeutta luovutetaan vähintään 400 000 k-m².
- Asuntotuotanto-ohjelman ja katuinvestointiohjelman yhteensovittaminen; ATO-mittarin tavoitetaso 360.

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen:

- Kaikille Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toimenpiteille määritellään mittarit ja niiden tavoitetasot.
- Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa.
- Helsingin katu- ja puistorakentamisessa muodostuvista maa-aineksista vähintään 80 % hyötykäytetään.

- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien uudisrakennushankkeiden suunnittelussa on E-luku 20% kansallisia rakentamismääräyksiä pienempi (toimitilat ja palvelurakennukset).
- Kaikkien vuonna 2020 alkavien kaupungin hallinnoimien korjausrakennushankkeiden suunnittelu energiatehokkuuden osalta siten, että rakennuksen energiantarve on enintään 80 % kyseisen rakennusluokan energiankulutusta koskevista vaatimuksista (ympäristöministeriön asetus 4/13) (toimitilat ja palvelurakennukset).
- Valmistellaan A-energiatehokkuusluokka- vaatimuksen sisällyttäminen asuinkerrostalotonttien varaus- ja luovutusehtoihin.

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Asiakaskokemuksen parantaminen:

- Ulkoilmatapahtumien tapahtuma-aluevuokrauksen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää)
- Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää)

Tavoite toteutuu, kun molemmat mittarit saavutetaan.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan muut toiminnalliset tavoitteet ovat:

- Arvioidaan ja raportoidaan yleiskaavan toteutuminen toteuttamisohjelman mukaisesti.
- Turvataan yritysten toimintaedellytykset ja elinkeinoelämän toimivuus varmistamalla kaavoituksella, että toimitilakaava-varanto ei vähene nykyisillä työpaikka-alueilla eikä keskustoissa. Laaditaan riittävästi ja oikea-aikaisesti toimitilakaavoja kaupunkirakenteen ja saavutettavuuden kannalta hyville paikoille.
- Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan on vähintään 74 % ja joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä on vähintään 22 %.
- Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 % viiden edellisen vuoden keskiarvosta.
- Keskusta-alueiden kävely-ympäristön toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen laatu paranee. Mittari: Jatketaan vuonna 2017 käyttöön otetun seurantamenetelmän käyttöä. Laatutietoja kerätään pidemmältä aikaväliltä laajasti eri keskusta-alueilta, jonka jälkeen on mahdollista hyödyntää seurantatiedon vertailua ja arvioida kehittymistä.
- Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa tuetaan toimia, jotka edistävät pyöräilyä. Tavoitteena on pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen ja turvallisuuden edistäminen. Mittari: Pyöräiliikenteen automaattilaskentapisteissä pyörämäärät kasvavat kolmen edellisen vuoden keskiarvosta. Pyöräilyn turvallisuuteen tyytyväisten osuus kasvaa edelliseen pyöräilybarometrin tulokseen (2016).
- Kansallisen kaupunkipuiston perustamishakentta jatketaan päätösten mukaan.
- Luonnon monimuotoisuutta turvataan laatimalla hoito- ja käyttösuunnitelmat sekä rauhoitusesitykset kolmelle luonnon-suojelualueelle.
- Rakennusvalvonnan lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika on 63 päivää.
- Pilaantuneen maaperän kunnostamista koskevista ilmoituksista 80 % ratkaistaan 55 vuorokauden kuluessa ilmoituksen vireille tulosta.
- Oleskelutilojen, muun muassa päivähoitotilat, koulut, majoitustilat ja nk. hygieniaa edellyttävien huoneistojen käyttöönottoa koskevista ilmoituksista 80 % käsitellään alle 15 vuorokaudessa.
- Asumisterveyttä koskevista toimenpidepyynnöistä 80 % ratkaistaan 200 vuorokaudessa asian vireille tulosta.
- Maanmittaustoimintaan liittyvien keskeisten palvelujen toimitusaikojen keskiarvo enintään 19 pv.
- Uusia elintarvikehuoneistoja ja toimijanvaihdoksia koskevien ilmoitusten keskimääräinen käsittelyaika on enintään 7 vuorokautta.

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet ovat:

- Helsingin tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi on 60 % vähennys vuoteen 2030 mennessä. Kasvihuonekaasupäästöt lasketaan kerran vuodessa osana kaupungin ympäristöraportointia. Kaupunkiympäristön toimialan ympäristöohjelmaan on nostettu toimenpiteitä Hiilineutraali Helsinki 2035-ohjelmasta, jotka on aikataulutettu ympäristöohjelman kaudelle 2019-2021. Ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimenpiteitä on kaikkiaan 16, joista viimeistään vuonna 2020 on aikataulutettu käynnistymään 15 kappaletta.

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 3 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

31002 Rakennukset

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

- Tyhjien tilojen osuus enintään 4 %.
- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien uudisrakennushankkeiden suunnittelussa on E-luku 20% kansallisia rakentamismääräyksiä pienempi (toimitilat ja palvelurakennukset).
- Kaikkien vuonna 2020 alkavien kaupungin hallinnoimien korjausrakennushankkeiden suunnittelu energiatehokkuuden osalta siten, että rakennuksen energiantarve on enintään 80 % kyseisen rakennusluokan energiankulutusta koskevista vaatimuksista (ympäristöministeriön asetus 4/13) (toimitilat ja palvelurakennukset).

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet ovat:

- Energiatehokkuussopimuksessa Helsinki on sitoutunut säästämään energiaa 7,5 % vuoden 2015 tasosta vuoteen 2025 mennessä. Seurannassa ovat kaupungin hallitsevien kiinteistöjen sekä yleisten alueiden sähkön ja energiankulutustiedot.
- Kaupungin oman rakennuskannan kaukolämmön kokonaiskulutuksen 2,5% vuotuinen lasku verrattuna vuoden 2019 kulustasoon (kWh).

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 4 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

31003 Asuntotuotanto

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

- Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen: Asuntotuotanto vähintään 1500 asuntoa.
- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien hankkeiden rakennukset suunnitellaan A-energialuokkatason mukaisiksi (uudisrakentaminen, asuinkerrostalot).

Energiatehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

Energiatohokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet ovat:

- Asuntotuotannolla on kestävä rakentamisen toimenpideohjelma uudisrakentamiselle ja peruskorjauksilluvuodille 2017-2021.
- Asuntotuotannon uudiskohteiden E-lukutavoite kerrostaloille on noin 10 % määräystasoa tiukempi.

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 5 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

Käyttötalous

3 10 01 Kaupunkirakenne *)

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
MYYNTITUOTOT	16 023	16 390	16 484	18 489	20 494
MAKSUTUOTOT	70 302	60 495	67 055	68 234	68 416
TUET JA AVUSTUKSET	951	0	200	203	206
VUOKRATUOTOT	255 950	260 682	263 222	269 302	275 383
MUUT TOIMINTATUOTOT	130 043	118 935	121 405	121 407	121 410
VALMISTUS OM.KÄYTT	2 356	4 914	3 000	3 000	3 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	475 625	461 416	471 366	480 636	488 910
PALKAT JA PALKKIOT	52 759	54 894	57 973	57 931	58 858
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-498	-289	-262	-263	-265
HENKILÖSIVUKULUT	14 706	15 202	16 206	16 481	16 745
PALVELUJEN OSTOT	93 600	101 251	100 014	102 529	106 629
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	6 069	6 294	6 320	6 320	6 343
AVUSTUKSET	1 615	1 796	1 793	1 821	1 849
VUOKRAKULUT	10 946	11 361	12 839	12 345	12 543
MUUT TOIMINTAKULUT	1 512	1 541	3 817	5 034	5 042
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	180 709	192 050	198 700	202 198	207 745
TOIMINTAKATE	294 916	269 366	272 665	278 438	281 165
POISTOT	104 569	88 739	89 063	89 287	89 311
TULOS	190 347	180 627	183 602	189 151	191 854
TUOTTOTAVOITE	0	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	190 347	180 627	183 602	189 151	191 854

*) Talousarviokohta sisältää kaupunkiympäristön toimialan bruttobudjetoidut palvelukokonaisuudet: Hallinto- ja tukipalvelut, Maankäyttö ja kaupunkirakenne, Rakennukset ja yleiset alueet, brutto sekä Palvelut ja luvat.

3 10 02 Rakennukset*)

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
-----------	---------	---------	----------	----------	----------

MYYN TITUOTOT	2 124	3 000	2 000	1 500	1 500
MAKSUTUOTOT	6 158	4 000	5 000	5 000	5 000
TUET JA AVUSTUKSET	6				
VUOKRATUOTOT	483 080	501 000	513 000	525 000	533 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 026	4 500	4 200	4 500	4 600
VALMISTUS OM.KÄYTT	11 343	9 500	11 500	11 500	11 500
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	506 737	522 000	535 700	547 500	555 600
PALKAT JA PALKKIOT	15 568	18 000	18 000	18 000	18 000
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-83	0	0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	4 361	4 990	5 000	5 000	5 000
PALVELUJEN OSTOT	55 934	58 210	59 500	63 000	64 500
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	39 033	33 145	42 500	44 000	45 150
AVUSTUKSET	5	0	0	0	0
VUOKRAKULUT	164 063	168 000	185 000	190 000	192 500
MUUT TOIMINTAKULUT	503	1 000	1 500	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	279 384	283 345	311 500	321 500	326 650
TOIMINTAKATE	227 353	238 655	224 200	226 000	228 950
POISTOT	145 551	160 000	160 000	160 000	160 000
TULOS	81 802	78 655	64 200	66 000	68 950
TUOTTOTAVOITE	0	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	81 802	78 655	64 200	66 000	68 950

*) Nettobudjetoitu talousarviokohta 31002.

3 10 03 Asuntotuotanto*)

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
MYYN TITUOTOT	20 370	23 460	23 900	24 100	24 360
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0
VUOKRATUOTOT	0	0	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	18	0	0	0	0
VALMISTUS OM.KÄYTT	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	20 388	23 460	23 900	24 100	24 360
PALKAT JA PALKKIOT	3 598	4 865	4 880	4 929	4 978
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-18	0	0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	1 009	1 093	1 300	1 357	1 370
PALVELUJEN OSTOT	3 507	5 662	5 800	5 858	5 917
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	134	200	301	400	450
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0
VUOKRAKULUT	432	520	550	556	580
MUUT TOIMINTAKULUT	3 439	7 418	7 650	7 811	7 825

TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	12 101	19 758	20 481	20 910	21 120
TOIMINTAKATE	8 287	3 702	3 419	3 190	3 240
POISTOT	36	45	45	45	45
TULOS	8 251	3 657	3 374	3 145	3 195
TUOTTOTAVOITE	0	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	8 251	3 657	3 374	3 145	3 195

*) Nettobudjetoitu talousarviokohta 31003.

3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuudet esitetty liitteessä 6.

3 10 06 Tuki HKL:lle

HKL:n tuki esitetty liitteessä 6.

Avustukset

Asuintalojen hissien rakentamiseen esitetään talousarviossa avustusmäärärahaa 1,6 milj. euroa.

Ympäristö- ja lupajaostolle esitetään talousarviossa avustusmäärärahoihin 0,06 milj. euroa. Ympäristö- ja lupajaosto saa huomattavan paljon laadukkaita hakemuksia toimintaan, joilla suoraan tuetaan kaupungin ympäristönsuojeluun ja ympäristöterveydenhuoltoon liittyvien kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista.

Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy:lle esitetään talousarviossa avustusmäärärahoihin 0,09 milj. euroa. Kierrätyskeskuksen toiminta on merkittävästi laajentunut, se on perustanut uusia myymälöitä ja luonut uusia toimintatapoja. Toimenpiteet eivät kuitenkaan vielä tuo taloudellista tulosta (yritys tehnee tänä vuonna tappiota) ja keskuksen tukeminen on tarpeen Helsingin strategiassakin korostetun kiertotalouden edistämiseksi.

*1000 eur	Tot 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
Asuintalojen hissien rakentaminen	1 438	1 606	1 600	1 600	1 600
Ympäristö- ja lupajaosto	22	60	60	60	60
Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy	62	90	90	90	90

Investoinnit

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2020 on kiinteää omaisuutta arvioitu myytävän 100 milj. eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan taasearvon mukaiset 5 milj. euroa. Erotuksena syntyvät 95 milj. euron myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan Kaupunkirakenne. Vuosille 2021–2022 arvioidaan myyntituloksi 100 milj. euroa kullekin. Pääosa tuloista saadaan asuntotontteja myymällä. Myyntiarvioon päästään, mikäli suhdannetilanne ei merkittävästi heikkene, myytäviksi jo ennen uusia tontinluovutuslinjauksien vahvistamista päätettyjen tonttien asemakaavat vahvistuvat suunnitellusti ja tonttien luovuttamisen vaatimien katu- ja esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu. Tontinluovutuslinjausten mukaisesti kaupunki tulee jatkossa selvästi nostamaan vuokrauksen osuutta tontinluovutusmuotona. Asuntotonttien myynnin vähentämisestä huolimatta maanmyyntitulojen taso noin 100 milj. euroa/vuosi arvioidaan saavutettavan seuraavan noin 5 vuoden aikana.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2020–2022 esitetään 12 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle. Määrärahalla varaudutaan muun muassa Raide-Jokerin ja muiden maankäytön painopistealueiden toteutumisen edistämiseen tähtäävään maanhankintaan. Esitys ei sisällä maankäyttösopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositasolla suuresti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia.

8 01 02 Projektialueiden esirakentaminen ja täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Talousarviokohtaan investointiehdotus vuodelle 2020 perustuu kaupunginhallituksen 6.5.2019 päättämään tekniseen raamiin 77,6 milj. euroa. Projektialueiden esirakentaminen -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien (Länsisatama, Kalastama, Kruunuvuorenranta, Kuninkaankolmio, Pasila, Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen) esirakentamisen talousarviomäärärahat. Vuodelle 2021 määrärahaa esitetään 61,6 milj. euroa ja vuodelle 2022 esitetään 55,6 milj. euroa. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarviokohtaan investointiehdotus vuodelle 2020 perustuu kaupunginhallituksen 6.5.2019 päättämään tekniseen raamiin 30 milj. euroa. Vuosille 2021–2022 esitetään määrärahaa 24 milj. euroa.

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Tonttien ja muiden kuin projektialueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään pilaantuneiden maiden puhdistamiseen ja esirakentamiseen. Määrärahaa on varattu raamin mukaisesti 26,5 milj. euroa vuodelle 2020 sekä 19,5 milj. euroa vuosille 2021–2022. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Herttoniemen kirjasto-nuorisotilan purkutyö, käynnissä olevan Hakaniemen hallin peruskorjaukseen liittyvät pohjanvahvistustyöt, Tukutorin pakastamon edellytysinvestoinnit, Jakomäen keskiosan kaasuputken siirto ja Raide-Jokerin viereisten täydennysrakentamisalueiden toteutettavuuteen liittyvät kaasuputkien siirrot Oulunkylässä. Oulunkylän kaasuputken siirtohankkeen kustannukset voivat Pirjontien osuuden toteuttamismahdollisuuksista, hankkeen toteutusnopeudesta ja urakkahinnoista riippuen olla Gasumin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan 4 milj. euroa suuremmat kuin talousarvioehdotuksessa esitetty 7,2 milj. euroa. Lisäksi taloussuunnitelmaakaudella on käynnistymässä Kruunusillat-hankkeeseen liittyvänä hankkeena Hakaniemenrannan esirakentaminen.

8 01 03 02 Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit

Määrärahaa on varattu raamin mukaisesti 3,5 milj. euroa vuodelle 2020 sekä 4,5 milj. euroa vuosille 2021–2022. Täydennysrakentamiskorvauksella hankitaan kaupungille maata ja uutta asuinrakennusoikeutta. Korvausinvestointikustannuksilla hankitut alueet saatetaan rakentamiskelpoiksi tonteiksi. Vireillä on useita laajempia kaavahankkeita muun muassa Myllypurossa ja Laajasalossa, joissa lähivuosina tullaan soveltamaan korvausmenettelyä.

801 Yhteenveto kiinteä omaisuus

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
TULOT	11 157	5 000	5 000	5 000	5 000
MENOT	70 913	95 624	119 594	97 570	91 600
80150 Kiinteän omaisuuden myynti	11 157	5 000	5 000	5 000	5 000
80101 Kiinteistöjen hankinnat ja täydennysrakentamiskorvaukset, kylkn käytettäväksi	6 455	10 000	12 000	12 000	12 000
80102 Projektialueiden esirakentaminen, täyttötöyt, Khn käytettäväksi	44 021	47 624	77 594	61 570	55 600
80103 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, Kylkn käytettäväksi	20 437	38 000	30 000	24 000	24 000
8010301 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöön-otto ja tonttien rakentamiseksi saattaminen	20 437	34 500	26 500	26 500	19 500
8010302 Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit	0	3 500 €	3 500	4 500	4 500

Liite 7, Hankeohjelma kiinteä omaisuus 2020–2029

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2020 ehdotetaan yhteensä 246 milj. euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on esitetty 124,8 milj. euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 121,2 milj. euroa. Suunnitelmakaudella 2020–2022 talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2021 esitetty 282,2 milj. euroa ja vuodelle 2022 yhteensä 287,4 milj. euroa.

Rakentamishjelmaehdotus vuosiksi 2020–2029 pohjautuu vuoden 2019 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan. Rakentamishjelmassa olevat hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hanke-esitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden pitkän tähtäimen korjaushjelmasta että toimialojen hanke-esitysten perusteella.

Rakentamishjelmaehdotus on talousarviovuoden 2020 osalta sopeutettu kaupunginhallituksen 6.5.2019 hyväksymän talousarvioraamin mukaiseksi. Kasvavan palvelutilatarpeen tyydyttämiseksi ja korjausvelan hillitsemiseksi rakentamishjelmaehdotus ylittää talousarviovuoden jälkeisinä vuosina 2021–2025 ko. vuodelle osoitetun raamin. Tällä tavalla toimialojen esitykset on voitu sisällyttää rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan yksittäisiä esityksiä lukuun ottamatta. Rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan sisällyttämättömät tarve-esitykset on tunnistettu ja tarve-esityksissä vielä avoinna olevien sijaintipaikkojen, toteutusmuotojen ja rakentamisajan tarkastelut on aloitettu kaupunkiympäristötoimialalla yhdessä käyttäjätoimialojen kanssa.

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2020–2029 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2020 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat uudisrakennushankkeet

ovat Jakomäen sydän -alueen uusi yhtenäinen peruskoulu sekä nuoriso- ja päiväkotitilat, Vuosaaren lukion korvaava uudisrakennus, Kalasataman korttelitalo (peruskoulun 2. vaihe), Mäkelänrinteen lukion laajennus ja perusparannus, Pirkkolan korvaava jäähalli ja Hyvösen lastenkodin korvaava uudisrakennus sekä korvaavat lasten päiväkodit Suursuo-Stigen, Malminkartano, Isoniitty ja Vaapukka.

Ohjelmakauden 2020–2029 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Helsingin kielilukion korvaava uudisrakennus Myllypuroon, Keski-Pasilan peruskoulu ja päiväkotitilat, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkotitilat ja liikuntatilat, Pakilan allianssihanke, Maatullin ala-asteen ja Merilahden peruskoulun korvaavat uudisrakennukset sekä Malmin päivystyssairaalan laajennus. Lisäksi 10-vuotiskaudella rakennetaan yli 40 kpl uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2020 korjausrakentamisen investointitaso on 121 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 95 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli talousarviovuonna 2020 käytetään yhteensä 216 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Korjausvelan kasvun rajoittamiseksi käytetään suunnitelmakaudella 2020–2022 keskimäärin 230 milj. euroa vuodessa korjaushankkeisiin ja korvaavaan uudisrakentamiseen.

Talousarviovuoden 2020 merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat korjaushankkeet ovat Aleksis Kiven peruskoulun, Kallion lukion, Konalan ala-asteen ja nuorisotalon, Kruununhaan yläasteen, Lauttasaaren ala-asteen ja Hakaniemen kaup-pahallin perusparannukset. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita suunnitelmakaudella 2020–2029 ovat Töölön kisa-hallin ja Finlandiatalon perusparannukset.

Talonrakennushankkeiden investointiohjelmaehdotuksessa 5-vuotiskaudella 2020–2024 on varauduttu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korjaus- ja korvaaviin uudisrakennushankkeisiin yhteensä noin 860 miljoonalla eurolla. Kaudella toteutetaan yli 60 koulu- ja päiväkotirakennuksen perusparannukset tai korvaavat uudisrakennukset.

Kaikki yli 1,0 miljoonan euron työkohteet on esitetty omina hankkeinaan. Näiden kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2020 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 9 miljoonaa euroa ja kestävän kehityksen investointeihin 4 miljoonaa euroa sisältäen aurinkosähkön lisämisen. Kohdentamattomia määrärahoja käytetään rakennusosien ja laitteiden ennakoiviin korjauksiin, vaurioituneiden tilojen korjaamiseen, jotta tilat voitaisiin pitää käyttökunnossa ja välttyttäisiin lisävaurioilta, sekä välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä.

Rakentamishojelman toteutuminen edellyttää käyttäjätoimialoilta panostusta ripeään tarveselvitysten ja erityisesti tilaohjelmien laadintaan. Ohjelman läpiviemiseksi tarvitaan myös pikaisesti useita osaavia ja kokeneita hankesuunnittelijoita ja rakennuttamisen asiantuntijoita sekä nykyistä laajempaa väistötilojen käyttöä.

802 Yhteenveto rakennukset

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
802 Rakennukset	208 704	260 134	248 950	282 160	287 350
80201 Uudis- ja lisärakennushankkeet kaupunkiympäristö-lautakunnan käytettäväksi	83 833	131 771	124 760	131 500	126 970
8020101 Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset	867	3 772	1 000	1 000	1 000
8020102 Kasvatus- ja koulutustoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	42 596	104 109	112 240	111 530	125 470
8020103Kaupunkiympäristötoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	537	0	210	4 720	0
8020104 Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	33 314	19 323	9 010	10 030	120

8020105 Sosiaali- ja terveysstoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	404	89	2 310	4 220	380
8020106 Muut uudisrakennushankkeet	6 115	4 478	0	0	0
80202 Korjaushankkeet kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	124 028	128 363	121 190	150 660	160 380
8020201 Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset	1 735	1 900	1 900	1 900	1 900
8020202 Kasvatus- ja koulutustoimialan korjausrakennushankkeet	82 745	69 448	82 380	121 980	104 040
8020203 Kaupunkiympäristötoimialan korjausrakennushankkeet	5 468	11 158	10 810	4 480	970
8020204 Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan korjausrakennushankkeet	2 918	799	2 960	11 780	13 120
8020205 Sosiaali- ja terveystoimialan korjausrakennushankkeet	19 028	3 527	3 630	4 860	990
8020206 Muut korjausrakentamishankkeet	12 134	41 531	22 510	5 660	39 360

Liite 8, Hankeohjelma rakennukset 2020 -2029

Vuokra- ja osakehankkeet

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Merkittävien rakenteilla oleva kiinteistöyhtiömuotoinen uudishanke on kaupunkiympäristön toimialan yhteinen tilahanke. Muita kiinteistöyhtiömuotoisia tilahankkeita ovat Tukkuatorin pakastamon, Urheahallin ja Tanssin talon uudisinvestoinnit. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnon uudet toimitilat Vallilaan toteutetaan vuokrahankkeena.

Lisäksi Laakson yhteissairaala ja Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus sekä Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampuksen tulevat tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta. Myös Suutarila-Siltämäki-alueen koulu- ja päiväkotihankkeet suunnitellaan toteutettavaksi käyttäen vaihtoehtoista toteutus- ja rahoitusmuotoa.

Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2020-2022.

803 Kadut ja liikenneväylät

Talousarviokohdan investointiehdotus perustuu kaupunginhallituksen 6.5.2019 päättämään tekniseen raamiin 148,7 milj. euroa. Vuodelle 2021 määrärahaa on esitetty 151,2 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 154,4 milj. euroa.

Kaupunginhallituksen päätöksessä vuoden 2020 katu- ja liikenneväyläinvestointien raami on on 6,5 % suurempi kuin kaupunginvaltuuston vuoden 2019 talousarvion yhteydessä hyväksymä vuoden 2020 taloussuunnitelma 139,6 milj. euroa.

Investointiraamissa kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön osoitettu lisämääräraha on ehdotuksessa osoitettu uudisrakentamiseen ja siltojen peruskorjauskorjaukseen. Siltojen peruskorjauksen määrärahan lisäyksellä varaudutaan nopeuttamaan Lauttasaarensillan peruskorjausurakan toteuttamista vuoden 2020 loppuun mennessä.

AM-ohjelman mukainen asuntotuotantotavoite kohdistuu aluerakentamisprojekti-alueiden (Länsisatama, Kalasatama, Kruunuvuorenranta, Pasila, Kuninkaankolmio, Uudet projekti-alueet ja muu täydennysrakentaminen) lisäksi hyvin voimakkaasti täydennysrakentamisalueille suurpiireissä. Vuonna 2018 Helsingissä valmistui 4 843 asuntoa ja näistä suurpiirien täydennysrakentamisalueilla toteutui 55 %.

Jalankulun ja pyöräliikenteen väyliin/kaistoihin ja raideliikenneverkoston kehittämiseen panostaminen osaltaan lieventää perusparantamisen rahoitusvajetta, koska hanke yleensä edellyttää koko katupoikkileikkauksen muutosta. Raideverkoston kehittämisen investoinnit kiskojen ja niihin liittyvien perustusten ja ratatekniikan osalta sisältyvät investointiraamin ulkopuolisen

HKL-liikelaitoksen investointeihin ja muut kustannukset kohdistuvat hankkeelle. Samassa yhteydessä pääsääntöisesti uusiaan koko kadun Yhteinen kunnallinen työmää (YKT) -osapuolten verkostot. Jalankulun ja pyöräilyn väylien toteutuksen edistäminen edellyttää määrärahatason nostoa n. 20 milj. euron tasoon vuodesta 2021 eteenpäin. Vuosina 2020-2022 toteutettava suurin investointi on Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävä (n. 23 M€), ja lisäksi viimeistellään Hämeentien urakka. Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu toteutettavaksi isoja pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa kuten Helsinginkatu-Runeberginkatu-Caloniuksenkatu, Mannerheimintie välillä Postitalo-Helsinginkatu, Aleksis Kiven katu ja Mäkelänkatu välillä Hämeentie-Elimäenkatu.

Isojen raideliikennehankkeiden yhteydessä toteutetaan ns. liittyviä katuhankkeita, jotka ovat joko ratatöiden edellytysinvestointeja tai kokonaistaloudellisesti edullisia toteuttaa raitiotieuran yhteydessä. Liittyvät katuhankkeet ovat joko liikennejärjestelyjä, jalankulun ja pyöräilyn verkoston täydennyksiä, siltojen peruskorjausta/uudisrakentamista tai täydennysrakentamista palvelevia katu yhteyksiä. Raide-Jokerin allianssiurakka on käynnissä ja siihen sidottuja liittyviä kustannuksia on noin 33 milj. euroa. Kruunusillat-allianssi on kilpailutusvaiheessa ja siihen liittyviä katuinvestointeja on arvioitu olevan n. 88 milj. euroa. Kalasatama-Pasila raitiotien allianssikilpailun käynnistämistä valmistellaan ja alustavasti siihen liittyviä katuinvestointeja on arvioitu olevan n. 104 milj. euroa. Yhteensä raidehankkeisiin liittyviä katuinvestointeja on alustavasti arvioitu olevan n. 220 milj. euroa, joihin ei ole investointiraamissa varauduttu. Kriittisimpiä ovat vuodet 2021-2025, jolloin liittyvien katuhankkeiden määrärahatarve on 20-70 milj. euroa vuodessa. Mikäli investointiraamia ei jatkossa nosteta, niin raidehankkeisiin liittyvät katuhankkeet ohittavat ohjelmoidut hankkeet hidastaen muun muassa asuntotuotannon edistämiseen liittyvien katujen rakentamista. Tällöin myös liikennejärjestely- sekä jalankulun ja pyöräilyn hankkeet keskittyvät pääosin raidehankkeiden varrelle.

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2020 määrärahaa yhteensä 75,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 75,4 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 75,1 milj.euroa.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on talousarviossa vuodelle 2020 varattu määrärahaa 19,4 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 21,8 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 20,7 milj.euroa.

Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen	TA 2019 1 000 €	TAE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €
Eteläinen suurpiiri	0,7	1,1	0,6	0,6
Läntinen suurpiiri	1,4	2,2	3,3	2,3
Keskinen suurpiiri	3,0	3,0	3,2	2,5
Pohjoinen suurpiiri	0,7	1,2	1,8	1,3
Koillinen suurpiiri	4,0	4,0	5,6	5,0
Kaakkoinen suurpiiri	1,1	2,2	1,5	1,5
Itäinen suurpiiri	5,2	4,8	4,2	4,8
Östersundomin suurpiiri	0,4	0,2	0,5	0,6
Suurpiirit yhteensä	16,5	18,4	20,7	18,6
Melusteet	1,0	1,0	1,1	2,1
Kaikki yhteensä	17,5	19,4	21,8	20,7

Suurpiireissä katuinvestoinnit kohdistuvat täydennysrakentamisalueille muun muassa Lauttasaari, Haaga, Koskelan sairaala, Tapulikaupunki, Maatullinpuiston eteläosa, Vanhan Tapanilantien alue, Viikki-Latokartano, Viikinmäki, Käskynhaltijantien alue, Siltalanpuiston alue, Myllypuron voimala-alue, Lallukantien alue, Tankovainio, Naulakallion alue ja Vuosaari. Lisäksi erillisiä katuhankkeita toteutetaan kaava-alueiden keskeneräisyyden ja alueiden täydennysrakentamisen vuoksi. Sorakatuojen rakentaminen etenee pääosin täydennysrakentamisen edellyttämässä laajuudessa.

Meluntorjunnan erillishankkeet kohdistuvat meluntorjuntaselvityksen suuntaviivojen ja kohdepriorisoinnin mukaisille, rakennetun pääkatuverkon osille (Vanha Porvoontie, Suutarilantie, Tapaninkyläntie). Uusien katujen ja liikenneväylien meluntorjunta toteutetaan tarvittaessa osana kyseisiä hankkeita. Lisäksi meluntorjuntaa sisältyy Helsingin kaupungin ja Uudenmaan ELY -keskuksen yhteishankkeisiin.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on talousarviossa vuodelle 2020 varattu määrärahaa 52,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 49,9 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 51 milj.euroa.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	TA 2019 1 000 €	TAE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €
Katujen peruskorjaukset	9,6	8,4	9,6	10,0
Siltojen peruskorjaukset	9,0	13,4	10,6	15,0
Päällysteiden uusiminen	4,4	4,6	5,0	5,0
Joukkoliikenteen kehittäminen	2,0	1,0	3,0	3,0
Liikennejärjestelyt	3,8	5,7	6,5	6,0
Jalankulun ja pyöräilyn väylät	14,8	19,5	15,2	12,0
Yhteensä	43,6	52,6	49,9	51,0

Hietaniemenkadun toisen puolen koivukujan uusiminen ja jalkakäytävän kunnostus ajoittuvat suunnitelmakaudelle. Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä koko kadun perusparannuksista ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin.

Ulkovaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n EcoDesign-direktiivin kiristyneet vaatimukset saavutetaan. Ulkovaistuksen energiatehokkuuden parantamiseksi käynnistetty ns. Helsinki LED-hanke valmistuu vuonna 2019. Jatkoa Helsinki LED-hankkeelle valmistellaan, lisäksi vanhoja ulkovaistuksia vaihdetaan LED-valaisimiksi joko hankkeiden peruskorjauksen yhteydessä tai erillisenä hankkeena käytettävissä olevien määrärahojen mukaan.

Siltojen (yli 600 siltaa) ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, melusteet) peruskorjausten määrärahaehdotukseen sisältyvät myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Mikäli siltojen ja muiden erikoisrakenteiden peruskorjauksia ei tehdä oikea-aikaisesti, kasvavat tarvittavat saneerausinvestoinnit huomattavasti. Peruskorjausten määräraharahatarve on noin 8 - 10 milj. euroa/vuosi silta- ja erikoisrakennemuotoisuuden kuntoon saattamiseksi. Suuria siltojen peruskorjauskohteita suunnittelukaudella ovat Lauttasaarensilta ja Paciuksenkadun silta. Kiireisimpiä uusittavia siltoja ovat Kilingholman kevyen liikenteen ponttonisilta, Rajasaarensilta, Arkadiankadun silta, Runeberginkadun silta ja Hakaniemen silta sekä Pornaistenniemen pohjoinen raittisilta. Lisäksi pienempiä peruskorjaustoimenpiteitä tehdään useassa muussa silta- ja erikoisrakennekohteessa (ranta/tukimuurit, portait, melusteet). Hakaniemen silta uusitaan Kruunusillat -hankkeen yhteydessä.

Uudelleenpäällystyksessä kohdistetaan vuosittain tehtävän päällystysohjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja kokoojakatuille, mutta myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteiden uusimista tulee

lisätä. Uudelleenpäälystyksistä on laadittu pää- ja kokoojakatuja koskeva ohjelma. Ohjelman avulla on mahdollista parantaa kustannustehokkuutta yhteistyössä muiden infraa rakennuttavien yhteisen kunnallisteknisen työmaan sopimuskumppaneiden kanssa.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahaa varaudutaan runkolinjan 570 välillä Mellunmäki-Tikkurila käynnistymiseen vuonna 2020. Vuonna 2020 joukkoliikenteen kehittämisen määräraha on pääosin osoitettu Kruunusiltaojen ja Raide-Jokerin rakentamiseen, ja siten parannetaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta. Bussiliikenteen linjastomuutosten edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen varaudutaan poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Asuntokatuojen hidasteiden toteutusta jatketaan, toteutus tehdään yhä useammin korotettuna suojatienä tai risteysenä. Määrärahaa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Uusia nopeusvalvontakameroita asennetaan katuverkkoon 70 kappaletta tulevien 5 vuoden aikana. Liikennejärjestelyihin sisältyy myös Raide-Jokerin, Kruunusiltaojen sekä Kalasatama-Pasila raidehankkeen osalta sellaisia katuymäristön muutoshankkeita (ns. liittyviä hankkeita), jotka eivät aiheudu raitiotien rakentamisesta, mutta on välttämättömä suunnitella ne samanaikaisesti raidehankkeiden kanssa. Osa niistä on välttämättömä toteuttaa raidehankkeen toteutuksen yhteydessä joko allianssiin kuuluvina tai erillisinä urakoina.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Määrärahaan sisältyy myös jalankulun ja pyöräilyn yli- ja alikulkusiltaojen rakentamista liikkumisen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään jalankululle ja pyöräilylle turvatomiksi koettujen ja liikenteellisesti vaarallisten alueiden valaistuksen parantamiseen. Taloussuunnitelmakauden keskeisimpiä hankkeita ovat Hämeentie, Helsinginkatu (välillä Sturenkatu–Kaarlenkatu), Runeberginkatu (välillä Töölöntori–Mannerheimintie) ja Caloniuksenkatu. Sturenkadun suunnittelu alkaa vuonna 2019. Kansalaistorin ja Kaisaniemenpuiston välisen radan alittavan yhteyden suunnitelmat laaditaan vuosina 2019–2020, ja rakentamiseen on varauduttu loppuvuodesta 2020 alkaen.

Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Tavoitteena on välttää useamman keskustaan saapuvan pääsisääntuloväylän samanaikainen katuremontti.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on talousarviossa vuodelle 2020 varattu määrärahaa 3,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 3,7 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 3,4 milj.euroa.

8 03 01 03 Muut investoinnit	TA 2019 1 000 €	TAE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €
Täytemaan vastaanottoapaikat	0,4	0,5	0,7	0,8
Lumenvastaanottoapaikat ja hiekkasiilot	0,3	0,4	0,5	0,4
Yleiset käymälät	1,2	0,3	0,3	0,3
Ranta-alueiden kunnostus	1,8	2,4	2,2	1,9
Yhteensä	3,7	3,6	3,7	3,4

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. Täytemaan vastaanottoapaikkojen määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishankkeen mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoapaikkojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanottoapaikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään lumen lähivastaanottojärjestelyjä ja nykyisiä vastaanottoapaikkoja sekä nykyisten hiekoitussepin varastosilojen ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti. Yleisten käymälöiden rakentamisen

määräraha käytetään uusittavien käymälöiden vaatiman kunnallistekniikan rakentamiseen ja perustamistöihin. Vuosittain toteutetaan yksi uusi yleinen käymäläyksikkö.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta toteutetaan Tammissalossa Pyörökivenpuiston tulvarakenteita sekä varaudutaan toteuttamaan Uudenmaan Ely-keskuksen laatiman rannikkoalueen tulvariskikartoituksen mukaisia muita kohteita. Mellisen strategian mukaisia hankkeita toteutetaan laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

8 03 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön talousarviossa vuodelle 2020 osoitettu 72,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 73,9 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 73,8 milj. euroa.

Projektialueiden kadut- alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahden määrärahalta toteutetaan Töölönlahden alueen kadut. Rakentaminen keskittyy pääkirjaston rakenteilla olevan ympäristön katujen ja aukoiden viimeistelyyn. Projektialue valmistuu suunnitelmakauden aikana.

Länsisataman määrärahalta toteutetaan Hernesaari-Telakkarannan ja Jätkäsaaren alueen kadut sekä rantarakenteet. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Telakkarannan alueen rakentaminen käynnistyy 2019. Atlantinsillan rakentaminen ajoittuu vuosille 2019-2020. Salmisaaren jatkorakentaminen käynnistyy aikaisintaan 2021. Hernesaaren rakentaminen käynnistyy aikaisintaan 2022.

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Sörnäisten liikennetunneli (Hermannin rantatie - Sörnäisten rantatie) ja Kalasataman alueen kadut sekä rantarakenteet. Tunneli on tarpeen Kalasataman keskeisten alueiden rauhoittamiseksi Helsingin keskustaan saapuvilta ja sieltä lähtevältä liikenteeltä. Tunnelin rakentamiseen varaudutaan 10-vuotisen liikenneinvestointiohjelman lopulla ja osittain jo Kalasatama-Pasila raitiotien aikataulun mukaisena edellytysinvestointina. Tunnelin investointikustannusten on arvioitu olevan noin 160 milj. euroa. Alueen katujen ja rantarakenteiden rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan (Kalasataman keskus, Sörnäistenniemi, Sompasaari, Verkkosaari, Kyläsaari, Nihti, Hanasaari).

Kruunuvuorenrannan määrärahalta toteutetaan Itäväylällä Herttoniemen liikenneympyrän viereiset kadut, Kruunuvuorenrannan kadut ja rantarakenteet. Kruunuvuorenrannan katurakentaminen jatkuu alueen pohjoisilla alueilla (Hopealaakso, Haakoninlahti) ja käynnistyy eteläosan kortteleissa (Kruunuvuori, Koirasaaret). Katurakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan asuntorakentamisen edellyttämässä laajuudessa. Laajasalon kadut sisältyvät vuodesta 2020 alkaen Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahoihin.

Pasilan määrärahalta toteutetaan Ilmalan, Keski-Pasilan, Pohjois-Pasilan ja Pasilan Konepaja-alueen kadut. Raitiotieyhteys Itä-Pasilasta Ilmalaan toteutetaan vuosina 2020–2021. Osa Keski-Pasilan kaduista toteutetaan kokonaisvastuurakentamis-urakan yhteydessä. Alueen suurista hankkeista valmistuvat Veturitie Pasilansillan eteläpuolella, Teollisuuskadun tunneli ja Asemapäällikönkadun sillan leventäminen, jotka liittyvät Pasilan aseman ja kauppakeskus Triplan avaamiseen syksyllä 2019. Suunnitelmakaudella jatketaan Keski-Pasilassa raitiotiejärjestelyjen ja tornitalojen viereisten katujen suunnittelua ja toteutusta. Pasilan konepaja-alueen rakentaminen on käynnissä, ja alue valmistuu suunnitelmakauden aikana. Pohjois-Pasilan katujen rakentaminen käynnistyy vuonna 2019.

Kuninkaankolmion määrärahalta toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon kadut. Kuninkaantammen alueen rakentaminen käynnistyi vuonna 2013 hulevesiverkoston rakentamisella. Varsinainen katurakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan asuntotuotannon vaatimusten mukaisesti. Myös Honkasuon alueen rakentaminen käynnistyi vuonna 2013 ja jatkuu koko suunnitelmakauden ajan asuntotuotannon tavoitteiden mukaisesti.

Kruunusillat määrärahalta toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku että pyöräily-yhteys Laajasalosta keskustaan Kalasataman (Nihti) ja Korkeasaaren kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu myös HKL Liikelaitos joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31.8.2016. Katujen ja siltien rakennussuunnittelu on valmistumassa välillä Nihti - Kruunuvuorenranta. Yhteyden jatkamista Kalasatamasta keskustaan valmistellaan Hakaniemen kautta. Allianssin kumppaneiden kilpailutusta valmistellaan, ja vuoden 2020 alussa on tarkoitus käynnistää kehitysvaihe. Rakentaminen voi alkaa arviolta 2020-2021 ja yhteyden avaaminen liikenteelle aikaisintaan vuoden 2026 aikana.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen -määrärahalta toteutetaan suurpiirien osalta uudisrakentamisen talousarviomäärärahan ylittäviä hankkeita asunto- ja työpaikka-alueiden edistämiseksi.

8 03 03 Yhteishankkeet liikenneviraston kanssa, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Yhteishankkeisiin liikenneviraston kanssa on kaupunginhallituksen käyttöön talousarviossa vuodelle 2020 varattu 1,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 1,9 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 5,5 milj. euroa. Kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen.

8 03 03 Yhteishankkeet Liikenneviraston kanssa /khn käyttöön	TA 2019 1 000 €	TAE 2020 1 000 €	TSE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €
Kehä I / Myllypuron eritasoliittymä	0	0	0,7	1,0
Tuusulanväylä/melueste	0	0,5	0	0
Lahdenväylä/melueste	0,5	0	0	0
Hämeenlinnanväylä, Kuninkaantammi	0	0	0,7	3,0
Länsiväylä, Koivusaaren eritasoliittymä	0	0	0	1,0
Tiehankeiden suunnittelu	0,3	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	0,8	1,0	1,9	5,5

Kaupungin kustannusosuutta liikenneviraston yhteishankkeissa koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämistä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan.

Kehä I/Mylypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015. Hanke siirtyi myöhempään ajankohtaan, koska kohde ei sisälly MAL-ohjelman mukaan toteutettaviin hankkeisiin ja sen tähden liikennevirastolla ei ole osoittaa määrärahoja maksusuuteensa hankkeessa. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 milj. euroa.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutus Torpparinmäen kohdalla ajoittuu vuoteen 2020. Lahdenväylällä Viikin kohdalla melusteiden toteutus käynnistyy ylitysoikeusmäärärahalta taloussuunnitelmakauden aikana.

Hämeenlinnanväylällä Kuninkaantammen eritasoliittymä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle, ja eritasoliittymän toteutukseen varaudutaan vuosina 2021-2022. Hämeenlinnanväylän kehittämiselvitys välillä Hakamäentie–Kehä III on valmistunut. Tiesuunnitelman laadinta Kannelmäki–Kehä III jatkuu vuonna 2020.

Lahdenväylän eritasoliittymä Malmin kohdalla (Ilmasilta) liittyy Malmin lentokenttäalueen asuntorakentamiseen varautumiseen ja ajoittuu suunnitelmakauden keskivaiheille. Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin välille ja palvelee erityisesti alueiden yritystoimintaa. Koskelantien eritasoliittymän länsipuolisten ramppien toteutus ajoittuu pääosin suunnitelmakauden jälkeen.

Itäväylän itäosan kehittämistoimet ajoittuvat suunnitelmakauden loppupuolelle. Toimenpiteisiin sisältyy muun muassa Uusisillantien alikulkutunnelin rakentaminen.

8 03 Yhteenveto kadut ja liikenneväylät

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
803 Kadut- ja liikenneväylät	140 069	131 082	148 650	151 157	154 379

80301 Uudisrakentaminen ja perusparantaminen sekä muut investoinnit, Kylkn käytettäväksi	59 223	60 018	75 600	75 400	75 100
8030101 Uudisrakentaminen	16 090	17 500	19 400	21 800	20 700
8030102 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	41 986	38 818	52 600	49 900	51 000
8030103 Muut investoinnit	1 147	3 700	3 600	3 700	3 400
80302 Projektialueiden kadut, Khn käytettäväksi	79 196	70 264	72 050	73 857	73 779
80303 Yhteishankkeet Liikenneviraston kanssa, Khn käytettäväksi	1 650	800	1 000	1 900	5 500

Liite 10, Hankeohjelma kadut- ja liikenneväylät 2020–2029

804 Puistot ja liikunta-alueet

Talousarviokohdan investointiehdotus perustuu kaupunginhallituksen 6.5.2019 päättämään tekniseen raamiin 26,9 milj. euroa. Vuodelle 2021 määrärahaa on esitetty 26,8 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 23,4 milj. euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärittelyn tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2020 määrärahaa yhteensä 17,7 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 17,3 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 15,7 milj. euroa.

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet/Kylkn käyttöön	TA 2019 Milj. €	TAE 2020 Milj. €	TSE 2021 Milj. €	TSE 2022 Milj. €
8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus	12,3	10,9	11,1	7,5
8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilalueet	7,7	6,8	6,8	8,2
Yhteensä	19,0	17,7	17,9	15,7

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusin puistoihin ja puistojen peruskorjauksiin on talousarviossa vuodelle 2020 varattu määrärahaa 10,9 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 11,1 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 7,5 milj. euroa.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy suurten asuntotuotantokohteiden puistohankkeisiin suurpiireissä erityisesti keski-, koillisen ja itäisen suurpiirin alueilla. Uudisrakentamiskohteiden investointitasoa pyritään kuitenkin pitämään yllä, jotta asukkaiden palvelutaso saataisiin pidetyksi riittävänä ja tasapuolisena. Luonnonsuojelualueinvestinnit kohdistuvat nykyisten luonnonsuojelualueiden käytettävyyden parantamiseen kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin, katselulavojen toteuttamiin, ruoppauksiin (Vanhankaupunginlahti) ja muun muassa purojen ja korprien ennallistamiseen.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Suunnitelmakaudella on tavoitteena käynnistää historiallisten puistojen kuten Sibeliuksen puiston, Johanneksenpuiston ja Kaisaniemenpuiston peruskorjaus. Näiden puistojen peruskorjaussuunnittelu on jo käynnistetty.

8 04 01 01 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkoihin ja ulkoilualueisiin on talousarviossa vuodelle 2020 varattu määrärahaa 6,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 6,2 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 8,2 milj.euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta-alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuonna peruskorjaukseen ja pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien peruskorjaukseen. Suunnitelmakaudella pyritään käynnistämään myös nykyisten liikuntapuistojen peruskorjaus.

Vuoden 2020 liikunta-alueinvestoinneissa on varauduttu Kauppatorin Lyypekinlaiturin uudistamiseen vesiliikenteeseen paremmin sopivaksi ja siten mahdollistaa kesällä 2020 lähtösatamatoiminnan Vallisaarella pidettävään kansainväliseen julkisen taiteen Helsinki Biennaaliin. Lyypekinlaiturille tarvitaan laituri-toiminnan lisäksi 1,0 milj. euron lisämäärärahavarauksen Biennaalirakennelman kuten katos/lipunmyyntirakennelman toteuttamiseen, koska se ei sisälly kaupunginhallituksen puisto- ja liikunta-alueinvestointiraamiin.

8 04 02 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2020 määrärahaa yhteensä 9,2 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 on esitetty 9,5 milj. euroa ja vuodelle 2022 on esitetty 7,7 milj.euroa.

Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet- alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien ao. talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahden puistot -Töölönlahden eteläosan ns. väliaikaisista puistoista Makasiinipuisto valmistuu vuonna 2019.

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalla toteutetaan Jätkäsaaren ja Saukonpaaden alueen puistoja. Jätkäsaaren keskeisen Hyväntoivonpuiston puistorakentaminen alkoi vuonna 2013 ja jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan kiinteistöjen rakentamisen tahdissa. Saukonpaadenpuiston rakentaminen etenee alueen toteuttamisen edellyttämässä aikataulussa. Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutus käynnistyi vuonna 2018 ja jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Kalasadaman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalla toteutetaan alueen puistoja, muun muassa Kalasadamanpuisto ja Loviseholminpuisto. Puistojen rakentaminen jatkuu alueen toteuttamisen vaatimalla tavalla suunnitelmakauden aikana.

Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet -määrärahalla toteutetaan Kruunuvuorenrannan alueen puistoja ja liikunta-alueet. Kruunuvuorenrannan liikuntapuiston toteuttamiseen varaudutaan 2020-luvun alkupuolella.

Pasilan puistot -määrärahaalla toteutetaan Pasilan alueen puistoja. Keksi-Pasilan puistojen suunnittelu käynnistetään taloussuunnitelmakauden aikana. Konepajanpuiston toteuttaminen käynnistyi vuonna 2017 ja jatkuu projektialueen toteuttamisen vaatimusten mukaisesti taloussuunnitelmakauden aikana. Muilla Pasilan osa-alueilla käynnistetään puistohankkeita asuntorakentamisen edellytysten mukaisesti suunnitelmakauden aikana.

Kuninkaankolmion puistot -määrärahaalla toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon alueen puistoja. Kuninkaantammen alueella jatketaan Helene Schjerfbeckin puiston rakentamista osana alueen hulevesien hallintajärjestelmää. Honkasuon alueen puistorakentaminen käynnistyy vaiheittain ja toteutuu pääosin vasta suunnitelmakauden jälkeen.

Katu- puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vuosille 2020–2029

Katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestointien 10-vuotishjelma on laadittu täydentämällä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2020 - 2022 investointiohjelma ennakoitulla investointitarpeiden arviolla vuosille 2023 – 2029. Ohjelma sisältää merkittävän joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittämisinvestoinnin Kruunusillat, jonka investointiin osallistuu myös HKL Liikelaitos joukkoliikenteen osalta. Raide-Jokerista ja Kalasataman raitiotiestä vastaa HKL Liikelaitos.

Suurpiirejä ja projektialueita koskeva investointiohjelma perustuu MAL-sopimuksen mukaiseen AM-ohjelman asuntotuotantotavoitteen edellytysten toteuttamiseen katujen osalta. Suurten liikenneväylähankkeiden ajoitus on tehty toimialan linjausten mukaisesti. Projektialueen kadut-alkohtaan Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen sisältyy jatkossakin mahdollisuus suurpiirien rahoitusvaraukseen sisältymättömille hankkeille ja uusille projektialueille.

Peruskorjausten, liikennejärjestelyjen sekä jalankulun ja pyöräilyn investointitarpeet ovat määräytyneet toimialan asettamista kehittämistarpeista sekä siltojen uusimistarpeesta. Näitä ovat katu-, puisto- ja liikunta-alueomaisuuden arvon säilyttäminen peruskorjausinvestoinneilla, liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen, jalankulun ja pyöräilyn edistäminen pyöräilyn kehittämisohjelman mukaisesti, HSL:n hyväksymän raitiolinjaston laajentamissuunnitelman toteuttaminen sekä Raide-Jokerin toteuttamiseen liittyvä liikennejärjestelyjen osuus. Kruunusillat- ja Kalasataman raitiotie -hankkeen edellyttämät liittyvät investoinnit eivät sisälly investointiraamiin.

Katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vuosille 2020 - 2029 on esitetty yhteenvetona seuraavassa taulukossa.

Talousarvion investointiosan kohta	2020 M€	2021 M€	2022 M€	2023 M€	2024 M€	2025 M€	2026 M€	2027 M€	2028 M€	2029 M€
8 03 Kadut ja liikenneväylät	148,7	151,2	154,4	170,3	172,6	163,8	155,4	172,0	165,3	168,8
8 04 Puistot ja liikunta-alueet	26,9	27,4	23,4	21,7	29,6	30,6	27,5	31,3	30,8	27,0
Yhteensä	175,6	178,6	177,8	192,0	202,2	194,4	182,9	203,3	196,1	195,8

Vuosina 2020- 2029 katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit ovat 176 - 203 milj. euroa/vuosi. Lisäksi käynnistyvät Kruunusillat ja Kalasatama-Pasila raitiotiehankkeet edellyttävät isoja liittyviä katuinvestointeja.

Investointien kasvu selittyy pääosin suurten raideinvestointihankkeiden kasautumisella seuraavalle kymmenvuotiskaudelle ja liittyy niiden edellytysinvestointien toteuttamiseen. Lisäksi korkeaa investointitasoa selittävät AM-ohjelman tavoitteet asuntotuotannolle sekä jalankulun ja pyöräilyn lisäämiselle, jotka kaikki aiheuttavat investointipaineita. Tiukka investointiraami vuosille 2020 - 2022 johtaa siihen, että strategiaohjelman edellyttämät investoinnit kasautuvat kymmenvuotiskauden 2020–2029 jälkipuoliskolle.

Puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vaatisivat tasokorotuksen, jotta krooninen peruskorjausvaje saataisiin katettua. Vajetta ei voida rajattomasti lykätä. Puistojen uudisrakentaminen pysyy alhaisella tasolla koko kymmenvuotiskauden ajan. Erityisesti täydennysrakentamisalueiden viereisillä alueilla on painetta puistojen ja liikunta-alueiden peruskorjaukseen, koska käyttäjämäärät lisääntyvät. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnoimien rakenteiden investointirahoitus kohdistetaan parina seuraavana vuonna kokonaan peruskorjauksiin ja kunnostamiseen. Etenkin merelliset kohteet ovat ankarassa ympäristössä ja vaativat paikoin merkittäviä peruskorjausinvestointeja lähivuosina. Myös merellisen strategian toteuttaminen edellyttää puisto- ja liikunta-alueäärärahan korotusta, jotta rantareittejä, laitureita voidaan toteuttaa ja ulkoilusaarien palvelutasoa nostaa.

Siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden laajentamista tai uusien perustamista ei nykyinen puistomäärärahataso mahdollista. Siirtolapuutarha-asemakaavoja on joko vahvistunut tai vahvistumassa lähiaikoina. Näiden investointien toteutus edellyttää puistomäärärahatason nostoa tai uusien kiinteistöyhtiöpohjaisten mallien kehittämistä.

Helsingin merkittävimmät puukujanteet ovat tulossa elinkaarensa päähän alkavalla vuosikymmenellä. Kujanteiden uusintaa tehdään osana katujen peruskorjausta niissä kohteissa, joissa kadun rakenteet sitä edellyttävät. Erillisiä kujanteiden uusin-
toja joudutaan harkitsemaan muissa kohteissa. Katupuiden hankinta on pitkäjänteistä työtä ja edellyttää pitkäjänteisyyttä myös talouden suunnittelun osalta.

Osallisuusrahasto

Lähiöprojekti on lakkautettu ja tilalle on perustettu osallisuusrahasto. Osallistavan budjetoinnin kautta katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestointeihin saattaa olla mahdollista saada kaupunginhallituksen päätöksellä osallisuusrahastosta hankekohtaista erillisrahoitusta.

804 Yhteenveto puistot- ja liikunta-alueet

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
804 Puistot ja liikunta-alueet	23 236	27 114	26 920	27 400	23 420
80401 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	13 541	19 000	17 700	17 300	15 700
8040101 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaukset	6 517	12 300	10 900	11 100	7 500
8040102 Liikuntapaikat- ja ulkoilualueet	7 024	6 700	6 800	6 800	8 200
80402 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi	9 695	8 114	9 220	9 500	7 720

Liite 11, Hankeohjelma puistot- ja liikunta-alueet 2020–2029

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa on käytettävissä vuodelle 2020 irtaimen omaisuuden määrärahaa 14,3 milj. euroa. Esityksestä 11,7 milj. euroa on varattu kaupunkiympäristön toimialan uuden toimitalon tietotekniikka- ja käyttäjähankintoja. Taloussuunnitelmavuodelle 2021 määrärahaa esitetään 6,5 milj. euroa ja vuodelle 2022 määrärahaa esitetään 6,5 milj. euroa.

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
8 05 03 Kaupunkiympäristön toimiala	2 668	6 255	14 299	6 500	6 500
8 05 03 02 Tietotekniikkahankinnat	2 373	5 395	13 645	5 645	6 372
8 0 503 03 Muut hankinnat	295	860	654	855	128

Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2020–2029.

806 Arvopaperit

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2020–2021 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
8 06 01 HITAS-osakkeiden ostaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	1 012	1 000	1 000	1 000	1 000

807 Muu pääomatalous

Vuosina 2020-2022 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän noin 8 milj. eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 3 milj. euroa. Lisäksi vuonna 2020 investointituloihin arvioidaan kirjautuvan Kiinteistö Oy Kalasataman Kymppi osakkeiden myymisestä tasearvon mukainen noin 130 milj. euroa. Kauppahinnan ja tasearvon erotuksena syntyvät myyntivoitot kirjataan tuloksi käyttötaloulosan talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne.

Helsingin kaupunginhallitus on päättänyt myydä Kalasatamassa rakenteilla olevan Kaupunkiympäristötalon saksalaiselle Union Investment Real Estate GmbH:lle. Tarkoituksena on, että rakennustöiden valmistuttua kaupunki vuokraa kiinteistön kaupunkiympäristön toimialan käyttöön pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Kaupunkiympäristötalon omistaa Kiinteistö Oy Helsingin Kalasataman Kymppi -niminen yhtiö. Kaupunki on vuokrannut tontin pitkäaikaisella sopimuksella yhtiölle. Kaupunginhallituksen perustama yhtiö on vastannut rakennushankkeen rakennuttamisesta ja rakentamisen aikaisesta rahoituksesta. Yhtiön koko osakekanta on päätetty myydä kilpailutuksen kautta valitulle ostajalle. Kauppahinta on 165 miljoonaa euroa, joka sisältää myös tontin.

Muut myytävät kohteet ovat pääosin pienrakennuksia tai kohteita, joissa palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohdiana on korjausvelan ja korjaustarpeen sekä ylläpitokustannusten pienentäminen ottaen huomioon myös kohteista mahdollisesti saatavat vuokraustuotot.

*1000 eur	Tp 2018	Ta 2019	Tae 2020	Tse 2021	Tse 2022
8 07 51 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	7 270	3 000	133 000	3 000	3 000
8 07 53 Väestönsuojakorvaukset	0	100	100	100	100

Liite 13, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Vuoden 2020 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely

Yhdistyksen yms. nimi	Euroa
Pohjoismaiden tie- ja liikennefoorumi PTL Suomen osasto (Nordiska Vägtekniska Förbundets NVF avdelning i Finland ry)	400
Pyöräilykuntien verkosto	1 900
Pyöräilylähetystö (Finnish Cycling Embassy)	500
DOCOMOMO Suomi Finland ry (International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement)	380
ICOMOS Suomen osasto ry (International Council on Monuments and Sites)	250
Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland Oy	3 780
Kansainvälinen liikenneturvallisuustutkimuksen verkosto ICTCT (International Co-operation on Theories and Concepts in Traffic Safety, ICTCT) Kh 7.2.2011 §149	680
Euroopan pyöräilyjärjestöjen kaupunkiverkosto - Cities for Cyclists	2 000
Sähkölaitteiden kunnosapitoyhdistys, SÄKPY ry	700
IFHP International Federation for Housing and planning	1 200
Green Net Finland Oy	800
Luonto-Liitto ry	200
The International Council for Local Environmental Initiatives, ICKEI	4 500
Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys– Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingforsnejden ry	63 000
WUP (World Urban Parks)	2 175
Suomen tieyhdistys	900
Viherympäristöliitto	1 500
Energie Cities	5 500
Carbon Neutral Cities Alliance	9 000
Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto, RAKLI ry	25 000
ArchiMad-kerho; toimittaja Micro Aided Design	600
Finnish Green Building Council	3 500
Delice Network	3 000
WUWM World Union of Wholesale Markets	1 200
Nordisk Forum för torg-, salu- och partihallar (NOFO)	500

Liitteet:

- Liite 2, Tilankäyttösuunnitelma
- Liite 3, Suoritteet ja tunnusluvut 31001 Kaupunkirakenne
- Liite 4, Suoritteet ja tunnusluvut 31002 Rakennukset
- Liite 5, Suoritteet ja tunnusluvut 31003 Asuntotuotanto
- Liite 6, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuudet ja HKL:n tuki
- Liite 7, Hankeohjelma Kiinteä omaisuus 2020-2029
- Liite 8, Hankeohjelma Rakennukset 2020-2029
- Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2020-2022
- Liite 10, Hankeohjelma Kadut- ja liikenneväylät 2020-2029
- Liite 11, Hankeohjelma Puistot- ja liikunta-alueet 2020-2029
- Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2020-2029
- Liite 13, Yhteenvetotaulukko investoinnit
- Liite 14, Yksikkökustannusten kehitys
- Liite 15, Henkilöstöjärjestöjen lausunto